

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

**Propagace čtenářství v Hořicích se
zaměřením na Domov pro seniory Hořice**

Bakalářská práce

Autor: Zuzana Žďárská

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Vedoucí práce: Mgr. Michal Čuřín, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D.

Hradec Králové

2021

Zadání bakalářské práce

Autor:	Zuzana Žďárská
Studium:	P16P0055
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Propagace čtenářství v Hořicích se zaměřením na Domov pro seniory Hořice.
Název bakalářské práce AJ:	A reading promotion in Hořice focusing on the Retirement home.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V teoretické části práce bude zmapována problematika čtenářství, instituce, které se čtenářstvím zabývají či ho podporují a jaké možnosti a příležitosti k četbě obyvatelé Hořic a hlavně Domova pro seniory mají. V praktické části práce se formou kvantitativní metody budou zkoumat čtenářské vědomosti a zvyky seniorů. Bude uspořádána beseda s autorem či překladatelem vybraným na základě výsledků výzkumu. Dále se senioři zapojí do aktivit spojených s čtenářstvím.

Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M. A. - Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize. Brno-Praha, Host-Národní knihovna, 2008, 208 s. Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M. A. - Čtenáři a interneti. Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení(2010). Brno-Praha, Host, Národní knihovna, 2011, 192 s.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Michal Čuřín, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	20.12.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Podpis:

Poděkování

Mé poděkování patří Mgr. Michalovi Čuřinovi, Ph.D., za odborné vedení, podnětné rady, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval. Dále bych chtěla poděkovat Zuzaně Kvasničkové, DiS., za pomoc s realizací projektu a provedením výzkumu v Domově pro seniory a samozřejmě rodině a přátelům za podporu během celého studia.

Anotace

ŽDÁRSKÁ, Zuzana. *Propagace čtenářství v Hořicích se zaměřením na Domov pro seniory Hořice*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021, 56 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá problematikou čtenářství a jeho propagací. V teoretické části budou nejprve vysvětleny základní pojmy, poté obecně zmapována problematika čtenářství, jaké faktory ho ovlivňují a které instituce se propagací čtenářství věnují. Teoretické poznatky budou využity v praktické části při zkoumání stavu čtenářství a jeho propagace v Hořicích a Domově pro seniory. Pro výzkum čtenářských zvyků seniorů byla využita kvantitativní metoda. Součástí práce je kulturní projekt, uspořádání besedy přímo v Domově pro seniory. Na základě výsledků kvantitativního výzkumu v Domově, byli pozváni cestovatelé a autoři knih Ing. Lenka a Ing. Václav Špillarovi.

Klíčová slova: čtenářství, propagace, knihovna, média, Hořice, senioři

Annotation

ŽDÁRSKÁ, Zuzana. *A reading promotion in Hořice focusing on the Retirement home.*

Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2021, 56 pp.

Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor thesis deals with the issue of reading and its promotion. The theoretical part will first explain the basic concepts, then generally map the issue of reading, what factors affect it and which institutions are dedicated to the promotion of reading.

Theoretical knowledge will be used in the practical part to examine the state of reading and its promotion in Hořice and the Retirement home. A quantitative method was used to research the reading habits of seniors. Part of the work is a cultural project, organizing a discussion in the Retirement home. Based on the results of quantitative research in the Home, travelers and book authors Ing. Lenka and Ing. Václav Špillarovi were invited.

Key words: reading, propagation, library, Hořice, seniors

Obsah

1. Úvod	9
2. Vymezení základních pojmů	10
2.1. Čtení	10
2.2. Čtenářství	11
2.3. Čtenář a četba	12
2.1. Čtenářská gramotnost.....	12
2.2. Propagace	13
3. Problematika čtenářství	15
3.1. Rodina	15
3.2. Škola.....	16
3.3. Knihovna	17
3.4. Média.....	18
3.4.1. Televize.....	19
3.4.2. Rozhlas.....	19
3.4.3. Internet	20
3.4.3.1. Audioknihy, elektronické knihy, filmová zpracování	21
3.4.3.2. Sociální sítě	22
3.5. Čtenářské generace.....	23
4. Propagace čtenářství	25
4.1. Projekty na podporu čtenářství.....	26
4.2. Knihkupectví	28
4.2.1. Nabývání knih.....	28
5. Město Hořice	29
5.1. Získávání knih a propagace čtenářství v Hořicích	30
5.1.1. Seniorský klub Hořice	30
6. Městská knihovna Hořice	31
6.1. Knihovnické služby.....	31
6.1.1. Projekty na podporu čtenářství	33
6.1.2. Virtuální univerzitu třetího věku (VU3V)	33
6.2. Hořická knihovna očima knihovnice	34
6.2.1. Knihovna a Domov pro seniory	35

7. Domov pro seniory Hořice	36
7.1. Čtenářské aktivity v Domově pro seniory	36
7.2. Výzkum zaměřený na čtenářské zvyky klientů.....	38
8. Projekt	42
8.1. Realizace projektu	42
9. Závěr	43
10. Použité zdroje	46
10.1. Literární	46
10.2. Elektronické	46
11. Seznam grafů.....	49
12. Seznam příloh.....	49
12.1. Příloha A	50
12.2. Příloha B.....	53
12.3. Příloha C.....	55
12.4. Příloha D	56

1. Úvod

Zabývat se tématem čtenářství jsem se rozhodla poté, co jsem si začala všimnat způsobů, jak lidé kolem mě (ne)čtou, jak ke knihám přistupují a že se z knihy začíná stávat skoro až nepřítel či pouhý lapač prachu. Už v dětství jsem zaznamenala velké rozdíly v tom, jak četli spolužáci a jak například já a sestra. Do knihovny jsme chodily každý týden, četly si pod lavicí a stávalo se, že jsme kvůli knihám byly i terčem posměchu. Necháपालy jsme to, protože v rodině se četlo, rodiče i prarodiče nám často předčítali a domácí knihovny byly obsáhlé, knihu pro nás byla něco samozřejmého.

Knihy byla, je a doufám, že i bude součástí našeho života, mnoho lidí si možná ani neuvědomuje, kolik knih jim prošlo rukama, od prvních leporel, přes čítanku a jiné učebnice ve škole, povinnou četbu, odborné knihy potřebné k navazujícímu studiu či zaměstnání. Dalo by se říct, že kniha je takový maják, jistota, a spousta lidí bez ní ráno neopustí domov. Na druhé straně stojí spousta lidí, kteří knihu za celý rok neotevřou. Proč tomu tak je?

Dle mého názoru je velmi důležitá motivace ke čtení a někdo blízký jako vzor, pokud nejsou nejen mladí lidé dostatečně vedeni a jejich čtenářské návyky nejsou podporovány a rozšiřovány, kniha se pro ně může stát velmi rychle postradatelnou. Navíc je dnes téměř všude dostupné připojení na internet, který nabízí odpovědi skoro na všechny otázky na počkání, mohou se podívat na video návody či shlédnout filmové zpracování.

Mohlo by se tedy zdát, že internet knihu z naší každodennosti nejspíš vytlačí. Za dalšího nepřitele knihy a čtení bychom dle mého názoru mohli považovat televizi, málokterá domácnost ji dnes nevládní a sociální sítě, navíc volný čas je možné trávit mnoha způsoby. Jak jsou na tom však senioři, kteří se s televizí a internetem setkali až v pozdějším věku?

Cílem práce je zjistit, jaké faktory ovlivňují čtenářství, jak je propagováno a kým. Bude zkoumáno, jaké možnosti trávení volného času nabízí město Hořice, zda podporuje čtenářství a stará se o jeho propagaci, jaké čtenářské zvyky měli a mají klienti Domova pro seniory, zda jsou ve čtení v Domově podporováni nebo dávají přednost jiné činnosti. Součástí práce je uspořádání kulturního projektu - besedy.

2. Vymezení základních pojmů

V první řadě se seznámíme s pojmy, které jsou pro práci zásadní, aby nedošlo k jejich nesprávné interpretaci. „*Nejde nám přitom o jejich jasné a analyticky ostré vymezení, nýbrž o jakýsi funkční minimalismus, tj. o základní rozhraničení termínů, které jsou si v běžném (intuitivním) užívání velmi blízké, a tím i vzájemně zaměnitelné*“.¹ Jedná se o pojmy čtení, čtenářství, čtenářská gramotnost, čtenář, četba, propagace, v práci budou použity ve spojení primárně s knihou.

2.1. Čtení

V Pedagogickém slovníku je pojem čtení odborně vysvětlen jako „*Druh řečové činnosti spočívající ve vizuální recepci znaků (slov, vět, nejazykových symbolů), jež jsou podnětem pro myšlenkovou činnost (porozumění významu znaků). Proces čtení zahrnuje několik fází, jejichž výsledkem má ideálně být porozumění čtenému textu (angl. fading comprehension) a vnitřní zpracování příslušné informace. V pedagogickém aspektu má čtení prvořadou důležitost jakožto součást čtenářské gramotnosti, základního předpokladu vzdělávání*“.² Tuto definici můžeme interpretovat tak, že čtení je dovednost a jedna z nejdůležitějších, bez jejího ovládnutí se nestaneme čtenářsky gramotnými, nemohli bychom pokračovat ve vzdělání a fungovat v každodenním světě, bez čtení se těžko obejdeme.

Podle literárního vědce a vysokoškolského profesora Prof. PhDr. Jiřího Trávníčka, M. A. je čtení „*mediální aktivita zaměřená na knihy a jejich duševní přisvojování; čas věnovaný knihám; základní aktivita související s knihami; socio-kulturní dovednost (gramotnost)*“³ a také, že „*Čtení je čas věnovaný knihám, přičemž tento čas je nějak a něčím motivován*“.⁴ Tato tvrzení bychom mohli vyložit tak, že pokud už ovládáme dovednost číst, čtení se stává aktivitou, čteme, protože k tomu máme nějakou motivaci, od čtení něco očekáváme. Chceme se něco dozvědět či se naučit, odpočinout si, vyplnit čas například cestou ze zaměstnání, v čekárně u lékaře atd.

Záleží také na volbě správné techniky, Jindra Plamitzarová definuje čtyři druhy: *skimming, scanning, intenzivní čtení, extenzivní čtení*. Jejich ovládnutí usnadňuje práci

---

¹ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 35

² PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013, s. 42

³ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 35

⁴ Tamtéž, s. 19

s textem a jeho pochopení, techniku automaticky podvědomě volíme podle toho, o jaký text se jedná a za jakým účelem ho čteme.

1. Skimming - při tomto stylu hledáme hlavní myšlenku, v čem tkví podstata sdělení, zaměřujeme se na to, o čem je text, nejčastěji se používá při čtení různých článků v novinách, časopisech, čteme rychle a jsme schopni vybrat ty úseky, které nás zajímají podrobněji, ten, kdo tuto metodu ovládá, může dosáhnout rychlosti čtení až 700 slov za minutu, nevýhodou je, že chápání textu je velmi povrchové a často nedochází k plnému porozumění.

2. Scanning - zaměřuje se na hledání jednoduchých informací a porozumění tak, že věty jen rychle „prolétáme“ očima, často při tomto čtení dochází k přehlížení ilustrací, úvodu a závěru, které by však měly zůstat součástí, funguje při čtení textu na papíře, z obrazovky už tolik ne, příkladem je četba cestovatelského průvodce, zaměříme se na místa, která chceme vidět.

3. Intenzivní čtení - časově mnohem náročnější než předchozí dvě, při studiu jazyků napomáhá porozumění slovní zásobě, lze slovo odvodit z kontextu, takto přečtenou informaci si v paměti uchováваме o dost delší dobu, znalosti získané intenzivním čtením si ukládáme do dlouhodobé paměti.

4. Extenzivní čtení - jednoduché, srozumitelné texty, čteme pro potěšení, kvůli prožitku, jde o texty a témata, která nám jsou sympatická, ne to, co nás nebaví, nezastavujeme se a nepřerušujeme čtení hledáním významu.⁵

2.2. Čtenářství

Jiří Trávníček vysvětluje čtenářství jako *„pojem, který se používá zejména v souvislosti s dětskou populací; plánovité a cílené rozvíjení (→) četby zejména za pomoci školy, knihoven a jiných vzdělávacích institucí; rozvíjení, které je často doprovázeno institucionálně organizovanými kampaněmi a podpůrnými akcemi.“*⁶ Čtenářství je podle tohoto tvrzení aktivní vztah ke čtení, četbě, knize jako takové a zájem o ně, tento vztah je zapotřebí podporovat za pomoci institucí jako je hlavně

---

⁵ Svět gramotnosti - *Ke čtenářské autonomii patří i volba vhodné techniky čtení* [online]. Copyright © 2019. [cit. 11.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svetgramotnosti.cz/Clanek/102/ke-ctenarske-autonomii-patri-i-volba-vhodne-techniky-cteni>

⁶ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 35

rodina, škola a knihovna, aby se správně rozvíjel. Ve zkratce jde o „*socio-kulturní návyk, cílené pěstování čtení.*“⁷

2.3. Čtenář a četba

Čtenářem je „*ten, kdo deklaruje, že čte (knihy); ten, jehož mediální dovednost je směřována ke (→) čtení; duševní uživatel knih (a jiných písemných zdrojů).*“⁸ Dalo by se říct, že jde o označení osoby, která aktivně čte, má zájem o knihy.

Podle Pavlíny Vočkové se „*čtenářem nestáváme ve chvíli, kdy jsme schopni přečíst napsané. Za čtenáře se můžeme považovat tehdy, kdy v nás text vyvolává představy a cítíme uspokojení z toho, že se nám odehrávají v hlavě příběhy, jako by byly naše vlastní.*“⁹ Abychom se tedy stali opravdovými čtenáři, měli bychom při čtení dát prostor fantazii a představivosti, ponořit se do příběhu, děje.

Četba je „*víc než základní (mediální) aktivita zaměřená na knihy; aktivita, která vykazuje vlastní vnitřní zákonitosti a ze které je patrná nějaká intence, plánovitost, hodnotový vztah ke knihám a jejich výběru; jde o vztah, který nevzniká jednorázově, ale musí být po určitou dobu rozvíjen a udržován.*“¹⁰ Četbou tedy rozumíme nějaký dlouhodobější proces, jako příklad můžeme uvést povinnou četbu ve škole. Je předem naplánovaná, dlouhodobá a je dán seznam titulů, kterých se to týká.

2.1. Čtenářská gramotnost

Pedagogický slovník čtenářskou gramotnost vysvětluje jako „*Komplex vědomostí a dovedností jedince, které mu umožňují zacházet s písemnými texty běžně se vyskytujícími v životní praxi (např. železniční jízdní řád, návod k užívání léků). Jde o dovednosti nejen čtenářské, tj. umět texty přečíst a rozumět jim, ale také dovednosti vyhledávat, zpracovávat, srovnávat informace obsažené v textu, reprodukovat obsah textu aj.*“¹¹ S dovedností číst se pojí dovednost vyhledávat, umět informace zpracovat.

---

⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017, s. 22

⁸ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 35

⁹ Čtenář - ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ: *Probouzení čtenářů - Středočeská vědecká knihovna v Kladně*. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 11.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkk.cz/ctenar/clanek/249>

¹⁰ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 35

¹¹ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013, s. 42

Jan Pytel ve svém pohledu v článku *ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ: Probouzení čtenářů*, vydaném v časopise *Čtenář*¹² uvádí, že „čtenářská gramotnost nesouvisí ani tak s množstvím přečteného; hlavní elementy zde představují vztah ke čtení, porozumění psanému textu, schopnost jej analyzovat, hodnotit, interpretovat, rozvíjet i aplikovat hlavní myšlenky.“¹³ Obě tyto definice spolu souvisí, shodnou se na tom, že schopnost číst je teprve začátek, důležitější je umět s přečtenou informací pracovat, správně ji využít. To se dnes zdá mnohem důležitější než dříve, informací je totiž opravdu mnoho a dostávají se ke čtenáři ze všech možných stran a zdrojů, čtenářsky gramotný jedinec by měl být schopný si k tématu dohledat více informací, než učiní nějaký závěr, nespolehá se hned na první informaci, která se k němu dostane. Méně čtenářsky gramotný jedinec může mít problém se začleněním do společnosti, bývá méně spokojený, hůř hledá zaměstnání a má nízkou životní úroveň. Velkým problémem je, že takovým člověkem může být velmi snadné manipulovat.¹⁴

Problém ovládnutí čtenářské gramotnosti bychom mohli aplikovat na současnou situaci s epidemií SARS-COV-2. Opravdu velké množství lidí se nechalo zmanipulovat různými dezinformačními stránkami, věří často hned první informaci, kterou si přečtou a už si nehledají, zda je pravdivá nebo ověřená. Nejhorší na tomto jednání je fakt, že dochází k šíření nepravdivých informací, které mohou být i nebezpečné.

Ve zkratce, čtenářsky gramotný je jedinec tehdy, když porozumí psanému textu, přemýšlí nad ním a používá ho k rozvoji schopností a dosahování cílů a díky tomu se také lépe začlení do společnosti.¹⁵

2.2. Propagace

„*Propagace znamená šíření informací o něčem s cílem uvedení propagované věci (např. značky, produktu, služby, firmy) v obecnou známost.*“¹⁶ Rozlišují se dva typy, **propagace přímá** - cílí na konkrétního zákazníka, který je přímo osloven a to dopisem, emailem či telefonicky a **propagace nepřímá** - cílí na skupinu zákazníků, většinou se

---

¹² Čtenář - ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ: Probouzení čtenářů - Středočeská vědecká knihovna v Kladně. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 11.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/249>

¹³ Tamtéž

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 36

¹⁶ Propagace (Promotion) - ManagementMania.com. [online]. Copyright © 2011 [cit. 17.11.2021]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/propagace>

jedná o různé akce typu seminář, prezentace, výstava; pomocí různých letáků, katalogů, internetových stránek¹⁷

Cílem je oslovení potenciálního zákazníka, ovlivnit jeho rozhodnutí při výběru. K propagaci se využívá tzv. *komunikační mix*, ten tvoří *reklama, podpora prodeje, public relations, přímý marketing, osobní prodej, event marketing, sponzoring, on-line komunikace*.

Reklama informuje, snaží se ovlivnit nákupní chování, je placená. Při její tvorbě je možné použít téměř vše, co nejde proti etice nebo neporušuje zákon.

Můžeme rozlišit tři druhy: **1. všeobecná** - snaha o zvýšení poptávky, **2. značková** - propagace určité značky, služby, výrobku, **3. instituční** - snaha o to, aby produkt byl vnímán jako něco skvělého; a tři funkce: **1. informativní**, informuje o novém produktu nebo o s ním souvisejících změnách, **2. přesvědčovací** - proč si vybrat právě tento produkt, **3. připomínací** - aby se na produkt nezapomnělo.

Hlavními reklamními médii jsou noviny, časopisy, rozhlas, televize, internet, outdoorová reklama (billboardy).

Podporou prodeje může být například rozdávání různých reklamních předmětů, vzorků, ochutnávek, vystavené zboží, různé soutěže.

Public relations - snaha o získání podpory a přízně různých organizací, které zajistí, aby byl produkt vnímán v dobrém světle, prostředky jsou firemní akce, sponzoring, press relation.

Přímý marketing - využívá se databází s cílovými skupinami, aby nabídka byla pro danou skupinu nejzajímavější

Osobní prodej - prodejce přímo osloví potenciálního zákazníka

Event marketing - snaží se o zvýšení oblíbenosti produktu/značky tak, že propagaci spojí se zážitkem, potenciální i stálí zákazníci se aktivně účastní různých sportovních, uměleckých, kulturních či gastronomických programů.

Sponzoring - jedná se vlastně o službu, sponzor poskytne finanční prostředky a příjemce prostor pro reklamu, nejčastěji ve sportovním, kulturním a sociálním prostředí

---

¹⁷ Tamtéž

On-line komunikace - probíhá přes internet, který dnes využívá velký počet zákazníků, probíhá přes sociální sítě, email, reklamy na internetových stránkách.¹⁸

3. Problematika čtenářství

Existuje mnoho faktorů, vlivů a prostředí, které náš vztah ke knize mohou kladně i záporně ovlivnit nebo motivovat k rozvoji čtenářství. Primárně jsou to tři instituce: rodina, škola, knihovna.¹⁹ V pozdějším věku nás často ovlivňuje prostředí, ve kterém žijeme, partner, přátelé, kolegové v práci²⁰ a již několik let jsou to také z velké části i média - televize, rozhlas a internet. Internet může být pro čtenáře mimo jiné i pomocníkem, sama často využívám například Databázi knih či Československou bibliografickou databázi²¹, kde můžeme najít recenze knih, diskuse nad nimi, různé žebříčky a hodnocení nejlepších a nejzajímavějších knih, tipy na knihy a hlavně internetový bazar knih. Rozdílný vztah ke čtení mají také jednotlivé generace.

3.1. Rodina

K prvnímu setkání s knihou dochází největší pravděpodobností v rodině. Rodinné prostředí formuje nejen naši osobnost, ale i naše čtenářské já, ovlivňuje náš vztah ke knize a tvoří naše čtenářské návyky. Čtenářským vzorem bývají rodiče či prarodiče, dítě se vše učí napodobováním ostatních, primárně rodičů, takže když alespoň jeden z rodičů bude mít kladný vztah ke čtení, lze předpokládat, že dítě bude v návycích pokračovat.²²

Podle Jiřího Trávníčka z rodiny vše vychází a po působení dalších instancí jako je škola či knihovna se neztrácí, její vliv je trvalý. S knihami se v rodinném prostředí setkáváme dávno předtím, než ovládáme čtení jako technickou dovednost. Ať už jde o gumové knížky pro miminka, první leporela, obrázkové knihy s říkadly nebo knihy pohádek, ze kterých je dětem předčítáno, jsou všude kolem nás, uvědomujeme si je, bereme je na vědomí. Velice důležité je právě předčítání a jeho pojetí jako rituálu (například pravidelně před spaním jednu povídku určitou část delšího příběhu), kdy

---

¹⁸ Marketingový mix - Propagace. *Marketing Mix | Veletrh marketingu a reklamy* [online]. Copyright © 2015 Omnis Olomouc, a.s. Všechna práva vyhrazena. [cit. 17.11.2021]. Dostupné z: <http://www.marketing-mix.cz/marketing-mix/160-marketingovy-mix-propagace-a.html>

¹⁹ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019, s. 22

²⁰ Tamtéž, s. 28

²¹ databazeknih.cz, cbdb.cz

²² TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019, s. 24 - 25

trávíme čas ve společnosti a blízkosti druhého.²³ Dle mého názoru předčítání může zastoupit i třeba vyprávění, obojí rozvíjí fantazii.

Důležité je i to, jestli se v rodině nachází domácí knihovna. Kniha se pak stává každodenní součástí, samozřejmostí, členové rodiny si je mezi sebou půjčují, baví se o nich, kniha je častým darem a do knihkupectví chodíme tak nějak automaticky. „*Čím víc je samozřejmá, tím větší je naděje na její působení. Výchovně nosný je spíš příklad než příkaz.*“²⁴ Z toho by se dalo usoudit, že dítě, které má silný čtenářský základ v rodině, bude lépe zvládat nároky, které na něj v budoucnu budou kladeny.

3.2. Škola

Kromě toho, že se ve škole učíme číst a stáváme se opravdovým čtenářem, pokračuje škola ve zhodnocování a doplňování toho, co jsme se ve vztahu ke knize a čtení naučili už v rodině. Čím více je člověk vzdělaný, tím více čte. „*Čtení jde za vzděláním; vzdělání je nejkličovější proměnnou, která má vliv na čtení; čtení stoupá s úrovní dosaženého vzdělání; vztah mezi knihou a vzděláním je vztahem téměř bezpodmínečné přímé úměry.*“²⁵

Asi nejdůležitější roli zde má učitel primárně českého jazyka, je jen na něm, jak bude motivovat a vést ke čtení, aby žáci knihu brali jako samozřejmost, právě on může žákům nabídnout knihy z povinné četby, které pro ně mnohdy nejsou úplně zajímavé tak, aby je chtěli číst. Může nabídnout a doporučit i něco sám za sebe. Pokud má žák poté se čtením problém, nejde mu, stává se kniha nepřítelem. Negativní vztah ke čtení pak souvisí se vztahem ke škole a začleněním do kolektivu, navíc pokud je například žák zesměšňován, že mu čtení nejde a má špatné známky. ²⁶ „*Kdyby nás do toho ve škole ve škole nemutili, možná by to někteří z nás dokonce i vzdali. Málo kdo ale naštěstí opouští školu bez této dovednosti.*“²⁷ Pro někoho může být čtení obtížné, ale škola se různými způsoby postará o to, aby čtení zvládli všichni.

---

²³ Tamtéž, s. 24-25

²⁴ Tamtéž, s. 25

²⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 42

²⁶ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019, s. 26-27

²⁷ Čtenář - ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ: *Probouzení čtenářů - Středočeská vědecká knihovna v Kladně*. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 11.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svklk.cz/ctenar/clanek/249>

3.3. Knihovna

Jak již bylo napsáno výše, v rodině se do kontaktu s knihami dostáváme poprvé, pokud je rodina čtenářsky založená, bude s velkou pravděpodobností číst i dítě a kniha bude patřit k jeho každodennímu životu, ve škole pro něj bude četba jednodušší, bez problémů přečte i to, co musí a třeba se mu do toho zrovna nechce. Díky veřejným knihovnám máme možnost získat knihy, které si chceme přečíst, ale nemůžeme si ji dovolit koupit nebo ji potřebujeme jen krátce ke studiu či práci a nechceme ji kupovat.²⁸

Důležitá je také role knihovníků, dle mé zkušenosti jsou to převážně ženy. „*Jsou to často průvodkyně, rádkyně, zasvětitelky i jakoby iniciátorky do vyšších pater čtení. Pokud jsme dětmi, naši důvěru tak úplně nemají - přece jenom jde o „dospěláky“. Ale mezi dospěláky mají často tuto čtenářsko-socializační důvěru větší než učitelé, ba i než rodiče. V knihovně se necítíme být manipulováni.*“²⁹ Zažil to asi každý, kdo knihovnu navštívil, knih je opravdu mnoho a pokud nemá čtenář vybranou nějakou konkrétní knihu, žánr nebo alespoň autora, může si přijít ztracený. Na knihovnicích možná závisí i to, jestli se bude pravidelně vracet i „náhodný kolemjdoucí“.

Jiří Trávníček zmapoval návštěvnost knihoven ve svých statistických šetřeních, návštěvníky knihovny dělí do šesti skupin: 1. 15-24 let, 2. 25-34 let, 3. 35-44 let, 4. 45-54 let, 5. 55-64 let, 6. 65 let a více. Z výzkumů vyplynulo, že nejčastějšími návštěvníky knihoven je skupina první, může to být i tím, že se jedná převážně o studenty, na druhém místě je skupina šestá, což jsou senioři, lidé většinou v důchodu. Druhá, třetí a čtvrtá skupina je v návštěvnosti téměř vyrovnaná, jsou to lidé převážně ekonomicky aktivní, pátá skupina chodí o něco častěji, ale stále méně než skupiny první a šestá.³⁰ Dotázaní, kteří knihovny nenavštěvují, nemusí být nečtenáři. „*Pro část naší populace jsou knihovny „mimo hru“ zkrátka proto, že se knihami dokážeme zásobit přes jiné kanály (knižní trh, blízcí a známí).*“³¹

Knihovna je místem, kde se mezi lidmi nedělají rozdíly, nezáleží na pohlaví, věku, na tom, jestli je člověk chudý nebo bohatý, vysokoškolsky vzdělaný nebo vyučený či školu ukončil splněním povinné docházky. Navíc čtenářský poplatek je v řádu desítek korun za rok. „*Do rodiny patříme; do školy chodit musíme, ale knihovnu*

---

²⁸ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje* (2018). Brno: Host, 2019, s. 27.

²⁹ Tamtéž, s. 27

³⁰ Tamtéž, s. 62.

³¹ Tamtéž, s. 65.

navštěvovat můžeme.³² Má však i své nevýhody, například omezený počet titulů od jednoho autora, delší čekací lhůta, než bude titul k vypůjčení či omezená doba, na kterou je možné si knihu půjčit.

3.4. Média

Zabývat se budeme třemi médii, televizí, rozhlasem a internetem, ke zprostředkování potřebujeme nějaké zařízení, počítač, notebook, tablet či telefon. Zařadit bychom sem mohli také noviny a časopisy, hlavně starší generace brala noviny jako zdroj zábavy a informací, seriózní zdroj „*to musí být pravda, protože o tom včera psali v novinách*“³³, dle mého názoru je dnes z velké části nahrazuje internet, avšak překvapivě jich vychází stále víc. „*Oproti osmdesátým létům, tedy časům socialismu, jde o nárůst zhruba sedminásobný.*“³⁴ Nejčastějšími žánry jsou časopisy pro ženy, zájmové, společensko-politické, sportovní, lifestyle, odborné, častěji je čtou ženy a nejstarší generace 65+, 51 % těch, co za rok nepřečetli knihu, čtou pravidelně časopisy.³⁵

„*Každá z mediálních aktivit představuje specifický druh a míru rozhodnutí, tj. vyžaduje rozdílný druh soustředění a zacílení a pojí se i s rozdílnými funkcemi: rozhlas a video/DVD daleko více se zábavou, internet s vyhledáváním informací, kniha se zábavou a vzděláním.*“³⁶ Výběr určitého druhu média závisí tedy na tom, co od něj očekáváme, k čemu ho potřebujeme, zda hledáme informace nebo zábavu.

Pavλίna Vočková tvrdí že „*za zásadní problém považujeme skutečnost, že se děti dříve než s písmenky seznamují s animovanými pohádkami počítačovými hrami, které od nich nevyžadují aktivní přístup. Zvuky jsou slyšet, obraz je vidět, takže prožitek se dostaví, ačkoliv fantazie může v klidu odpočívat. Když se pak začínají učit číst, je to námaha.*“³⁷ Myslím si, že nejen děti dávají přednost sledování před čtením, tento problém starší generace tolik netrápí a netrápí, věřím, že jejich cesta ke čtenářství byla jednodušší, nebyli médii tolik ovlivněni a od četby rušeni.

---

³² Tamtéž, s. 27.

³³ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017, s. 72

³⁴ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019, s. 53

³⁵ Tamtéž, s. 54 - 57

³⁶ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 92

³⁷ Čtenář - ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ: *Probouzení čtenářů - Středočeská vědecká knihovna v Kladně*. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 11.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/249>

3.4.1. Televize

V dnešní době už je televize součástí téměř každé domácnosti, její sledování má spousta lidí jako jakýsi rituál. Přejde domů z práce a první co udělá je to, že jde zapnout televizi. V obsáhlém programu si každý najde to své, pro sledování nemusíme udělat vůbec nic. Trávení Vánočních svátků si málo kdo z nás dovede představit bez sledování pohádek. Bohužel čím dál tím více lidí dává sledování televize přednost před čtením knih či novin a časopisů. Jiří Trávníček v roce 2018 provedl šetření, kolik minut denně dotazovaní věnují mediálním aktivitám. Nejvíce času tráví sledováním televize, o necelou polovinu méně času tráví na internetu, o ¼ méně času věnují poslechu rozhlasu, čtení knih dokonce 4x méně, co se týče čtení časopisů, novin, sledování videí a poslechu hudby je čas celkem vyrovnaný, asi 6x méně, sociální sítě zabírají času nejméně.³⁸ Co se týče sociálních sítí, v současné době a hlavně u mladších generací bude počet minut výrazně vyšší, u televize a rozhlasu naopak nemusí být minut tolik, *některá média lze totiž pojímat i jako „kulisová“, zejména rozhlas, v menší míře i televizi); dávají možnost provozovat další činnost a v určitých případech je lze kombinovat (čtení-rozhlas, občas i čtení-televize).*³⁹ Z výzkumu vyplynulo, že nejvíce času stráví lidé sledováním televize, nevíme však už to, zda ji nemají puštěnou právě jen jako kulisu a přitom si třeba nečtou.

3.4.2. Rozhlas

Starší generace pravděpodobně rozhlas dodnes bere jako médium, ke kterému má nejbližší. *„Nejstarší část této generace si osvojovala rozhlas jako médium umění, kultury, zábavy a osvěty; ne tak úplně jako médium informací.“*⁴⁰ Velkou oblibu měly pořady hudební, různé přednášky a sportovní reportáže, rozhlasové hry, čtení na pokračování, pohádky, u některých se pravidelně scházela celá rodina. Později rozhlas částečně nahradila v některých pořadech televize.⁴¹

Dle osobní zkušenosti, v mém okolí zůstává rozhlasu věrná spousta posluchačů starší generace dodnes a pravidelně své oblíbené pořady poslouchá. Například čtení na pokračování, různé debaty s hosty, rady a tipy. Pro většinu mladých lidí už je rozhlas

---

³⁸ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019, s. 87

³⁹ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 92

⁴⁰ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017, s. 72

⁴¹ Tamtéž, s. 70-72

pouze zvukovou kulisou, kdy slouží jako doprovod při dalších činnostech⁴², neposlouchají ho pravidelně ani nijak účelně.

3.4.3. Internet

Stejně jako televizi, má dnes většina domácností zavedený internet. Díky tomu můžeme být „pořád online“, tedy máme neustále možnost připojit se k internetu. Užíváním internetu se zabýval Jiří Trávníček, výsledkem šetření bylo, že internet používají více muži než ženy, nejvíce času na internetu tráví mladší uživatelé ve věku 15-24 let, nejméně uživatelé 65+, více internet využívají lidé s vyšším vzděláním a pracující. Zajímavé je hlavně to, že ti, kdo internet využívají ve větší míře, jsou zároveň i častými čtenáři. A co na internetu čteme? 53 % dotázaných čte zprávy, o něco málo převažují muži (56 %), online vydání časopisů a novin, 16 % navštěvuje fóra a diskuze, hlavně mladší uživatelé ve věku 15-24 let (38 %), 10 % čte blogy a komentáře, pouze 0,5 % vyhledává beletrii jako povídky, romány či básně a 13 % nepreferuje nic konkrétního. Čtení zpráv a diskuze zajímají hlavně ty, co méně čtou knihy.⁴³

Z výzkumu také vyplynulo, že pokud je člověk vášnivým čtenářem, nebude ztrácet na internetu čas, využívá ho jen po dobu nezbytně nutnou, aby si našel informace. Zbytek času radši věnuje knize. Zajímavé pro nás je také to, že nejčastějšími uživateli internetu je nejmladší věková skupina a nejméně častými uživateli se skupina 65+. Co se týče první skupiny, jedná převážně o studenty, takže nelze s jistotou říct, že veškerý čas, který na internetu stráví, využívají pouze na sledování videí a sociálních sítí. Internet pravděpodobně využívají i k plnění studijních povinností. Na internetu najdeme spoustu studijního materiálu, tak je možné, že na internetu tráví čas nejen pro zábavu, ale i hledáním informací. „*Doby, kdy jsme chodili za informacemi do slovníků, které se nacházely především v knihovnách, končí. Informace máme díky počítači a internetu po ruce na svém pracovním stole.*“⁴⁴ Bohužel velkou nevýhodou je míra pravdivosti takto nalezených informací. Při použití slovníku či příručky nebylo o správnosti tvrzení pochyb, u informací nalezených na internetu je potřeba ověřit serióznost zdroje.

---

⁴² Tamtéž, s. 72

⁴³ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení* (2010). Brno: Host, 2011, s. 79-81

⁴⁴ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize* (2007). Brno: Host, 2008, s. 96

Druhá skupina jsou lidé v důchodu, internet ke svému životu dosud nepotřebovali a nejspíš se bez něj obejdou i nadále.

Méně zdatní čtenáři, kteří nemají problém věnovat internetu více času a vlastně ani nevědí proč, mohou takovým brouzdáním internetem strávit klidně několik hodin. „Často nečteme, ale jen se tak proklikáváme prostřednictvím odkazů (linků), eventuálně surfujeme po síti bez vyhraněného zacílení. (...) Nedělali jsme však podobné věci i před dobou digitální? Zejména s novinami, eventuálně i s některými časopisy?“⁴⁵ Noviny a časopisy ale mají jasně daný začátek a konec, což se o internetu rozhodně říct nedá, pořád je na co klikat.

3.4.3.1. Audioknihy, elektronické knihy, filmová zpracování

Díky internetu si můžeme opatřit audioknihu či e-knihu. U audioknih i e-knih je velkou výhodou pro autora to, že na rozdíl od klasické papírové knihy není nijak omezen jejich počet, nevyprodají se.⁴⁶

Elektronická kniha nebo zkráceně e-kniha je digitální verze knihy klasické, abychom ji mohli číst, musíme si pořídit vhodné zařízení. Primárně byly pro její zprostředkování určené speciální čtečky, které jsou navrženy tak, aby ani dlouhodobé čtení z nich nenamáhalo zrak. E-knihy však můžeme číst i na tabletu, počítači, notebooku či telefonu. Hlavní výhodou je to, že kniha že sama o sobě nezabírá žádné místo a čtečka či jiné zařízení bývá menších rozměrů, což je výhodou hlavně při cestování, zvláště pokud se čtenář chystá někam na delší dobu a knih potřebuje více. Navíc najít v takové knize potřebnou informaci je mnohem jednodušší a rychlejší, navíc lze nastavit velikost písma a jas obrazovky, což může být pro spoustu uživatelů přívětivější. „Výsledky empirických šetření ukazují, že čtení tištěných dokumentů vede k většímu soustředění a porozumění, než čtení na obrazovce.“⁴⁷ Lze tedy říct, že čtení e-knihy je lepší, když se potřebujeme rychleji orientovat v textu nebo dohledat nějakou informaci, lépe se však soustředíme na text tištěný.

---

⁴⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení* (2010). Brno: Host, 2011, s. 79

⁴⁶ Audioknihy. *VydáníKnihy.cz titulní* [online]. [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://vydani knihy.cz/audioknihy/>

⁴⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje* (2018). Brno: Host, 2019, s. 21

Internetová knihkupectví dnes nabízí ke koupi všechny verze, jak tištěnou knihu, audioknihu i e-knihu, elektronická verze bývá často až o 30 % levnější.⁴⁸ V případě stažení na internetu dokonce zdarma (často se už ale neřeší, že pokud to není z oficiálního zdroje, je to vlastně porušení autorských práv).

Audioknihy se těší čím dál větší oblibě, čtenář (lze však toho, kdo preferuje audioknihy nazývat čtenářem?) nemusí sedět a soustředit se, nezáleží na tom, jestli jsou ke čtení vhodné podmínky a lze dělat spoustu dalších věcí jako například sportovat nebo se věnovat domácím pracím. Výhodou může být využití například při cestování, když nejsou pro čtení úplně vhodné podmínky (například je šero, nebo se kvůli otřesům na nerovné cestě nelze na text soustředit). Audioknihy také mohou využít rodiče místo předčítání dětem před spaním.⁴⁹ Rituál předčítání od blízké osoby (viz výše) to nenahradí, ale dle mého názoru je to stále lepší varianta, než sledování televize či videí.

Velké množství knih má dnes filmové zpracování, které bývá na internetu volně dostupné. Nejen ve svém blízkém okolí se čím dál častěji setkávám s tím, že se lidé spokojí právě s filmovou verzí, je to bez námahy. Filmové zpracování díla, jehož přečtení člověk z jakéhokoliv důvodu odkládá, však může zaujmout natolik, že si knižní předlohu nakonec přečte.

3.4.3.2. Sociální sítě

*„Sociální síť (z angl. social network nebo community network) v rámci pojmů virtuálního světa můžeme definovat jako online službu, která na základě registrace umožní vytvořit profil uživatele, pod kterým lze tuto službu využívat zejména ke komunikaci, sdílení informací, fotografií, videa atd. s dalšími registrovanými uživateli.“*⁵⁰ Profil na některé ze sociálních sítí už má dnes skoro každý, díky sociálním sítím se mohou tvořit různé skupiny, ve kterých uživatele spojuje společný zájem či názor, vznikají různé diskuze na aktuální témata, to je hlavním cílem. Jednotlivé příspěvky lze komentovat či sdílet a tím je zviditelnit.⁵¹ Svou stránku zde mohou mít například knihy a autoři, další slavné osobnosti či umělci, díla, zajímavá místa apod.

⁴⁸ Co je eknihy | eKnihy, elektronické knihy, vaše eKNIHOVNA.cz [online]. Copyright © 2004. [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://www.eknihovna.cz/jak-cist-eknihy/>

⁴⁹ Audioknihy. VydáníKnihy.cz titulní [online]. [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://vydani knihy.cz/audioknihy/>

⁵⁰ Sociální sítě - INTERNETEM BEZPEČNĚ. Užívejme internet bezpečnějším způsobem [online]. Copyright © 2018 INTERNETEM BEZPEČNĚ. [cit. 21.11.2021]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

⁵¹ Nebojte se Internetu - Sociální sítě - Nebojte se Internetu. [online]. Copyright © 2021 CZ.NIC, z. s. p. o. [cit. 21.11.2021]. Dostupné z: <https://www.nebojteseinernetu.cz/page/3396/socialni-site/>

Dalo by se říct, že na jednu stranu sice odvádějí pozornost od knihy, zároveň ji však mohou propagovat.

Nejdůležitějším poznatkem výzkumu je to, že ač na internetu trávíme času stále více, jeho používání nevytlačuje knihu. „Čtení (knih) co do počtu čtenářů pomalu opouští naši mediální každodennost. Tendence, že by internet a čtení měly jít proti sobě, se nepotvrzuje. Tuto tendenci však vykazují média vizuální (televize, video)“.⁵² Můžeme tedy říct, že internet a kniha stojí v zájemné symbióze, pozor je třeba si dát na televizi.

3.5. Čtenářské generace

„Generace jsou formovány společným zážitkem, zejména společensko-politickým...“⁵³ V publikaci *Čteme?*⁵⁴ rozděluje Jiří Trávníček čtenáře na tři generační skupiny, jejich vztah ke knize byl ovlivněn právě politickou situací, situací na knižním trhu, nástupem médií. Ač byl průzkum uskutečněn už v roce 2007, mám za to, že toto rozdělení čtenářů můžeme použít dnes.

1. Starší generace - 65 let a více

Velký rozdíl byl v tom, jestli jedinec pocházel z venkova nebo z města. Ke knize se přistupovalo rozdílně, na venkově většina obyvatel pracovala v zemědělství, kde moc volného času nezbyvalo (pro obyvatele města byl volný čas samozřejmý), leda v zimních měsících, protože bylo méně práce. Mladí lidé ve čtení podporováni nebyli, protože za jedno byla velká část z rodinných příslušníků negramotná a za druhé byla kniha brána jako zbytečná, neužitečná, odváděla a zdržovala od práce. Cestu ke čtení si tak museli doslova vybojovat, často přes nevolí rodičů, nabývání knih bylo zprostředkováno knihovnami a půjčováním si titulů mezi sebou, málo kdo si mohl dovolit knihu koupit. Kvůli právě politické situaci byli tito lidé dokonce třikrát (protektorát, počátek 50. let a počátek 70. let) při tom, když se z knihoven vyřazovaly knihy a autoři. Kniha tedy byla skoro posvátná, nebylo jich mnoho, takže si ji o to více vážili a dodnes mají v oblibě tituly napsané v 19. století, které mladší generace čte s nevolí. Čtení berou jako něco prestižního, jako kulturní aktivitu. Televizi doma neměli

---

⁵² TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje* (2018). Brno: Host, 2019, s. 91

⁵³ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017, s. 40

⁵⁴ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize* (2007). Brno: Host, 2008, 208 s.

nebo si ji pořídili až v pozdějším věku, takže neodváděla pozornost od čtení, internet je jim často cizí a k jeho používání nemají důvod.

2. Střední generace - 40 - 60 let

Propast mezi venkovem a městem, jako to bylo u předchozí generace, téměř vymizela, díky socialismu měli všichni více méně stejné podmínky ve všem, bydlení, oblečení, plat, podnikové dovolené... Ale i ve čtení knih. Sledování televize je pro tuto generaci už samozřejmé, s internetem se setkávají jako dospělí a stává se tak nějak součástí jejich života. Největším problémem bylo to, že si nemohli moc vybírat, co budou číst. V knihovnách byly jen knihy, které splňovaly ideologii, oficiální trh nabízel omezené množství knih (například knihy od Bohumila Hrabala či Dicka Francise), knihy se nabývaly hlavně od známých, v antikvariátech, na nové se dlouho čekalo a stály se fronty. „*Poznali autentický hlad po knihách, a tím i to, že kniha byla znakem společenské prestiže.*“⁵⁵ Vlastnit knihu nebyla samozřejmost. „*Etiketa „zakázaný autor“ byla často tím nejpádňjším čtenářským doporučením.*“⁵⁶ Tím že byla spousta knih a autorů vyřazena z knihoven, byly pro čtenáře mnohem zajímavější, než schválené a školou doporučené knihy.

3. Nejmladší generace - 15 - 35 let

U této generace došlo k důležitému zlomu a to událostem v listopadu roku 1989. Už není žádný „zakázaný autor“ nebo hlad po knihách. Problémem však může být, že kvůli velkému rozšíření knižního trhu, kdy najednou vychází velké množství knih, nevědí, co si vybrat. Výhodou naopak je to, že pokud nějaký titul není zajímavý, okamžitě ho nahradí jiný, je možnost volby. Seznam povinné četby ve škole se (k nevoli hlavně starších pedagogů) mění, často se tam objevují tituly, které starší generaci nijak neoslovily. Naopak pro nejmladší generaci nejsou knihy, které naši rodiče a hlavně prarodiče milovali, zajímavé. Tato generace už bere počítač a internet jako samozřejmost a každodenní součást života, mizí obliba antikvariátů, vytouženou knihu lze koupit přes

---

⁵⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtete? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 39

⁵⁶ Tamtéž, s 39

internet a nemusíme trávit dlouhé minuty a hodiny jejím hledáním. Na internetu lze také nalézt různé diskuze a komunity týkající se oblíbených autorů a knih.⁵⁷

V novější publikaci *Česká čtenářská republika*⁵⁸ čtenáře dělí na čtyři skupiny, **internetovou (15-24 let)**, jedná se o studenty a absolventy, **počítačovou (25-44 let)**, lidé pracují na svém zajišťování a budování kariéry, **televizní (45-64 let)**, lidé na vrcholu kariéry, **rozhlasovou (65 a více)**, tito lidé už nejsou ekonomicky aktivní, mají více volného času. Rozděleny jsou podle toho, které médium bylo v době jejich dětství nejrozšířenější.⁵⁹

Každá generace měla cestu ke čtenářství a knize v něčem jednodušší a v něčem složitější, největší rozdíl je asi v tom, jak na knihu pohlíží. Zatímco starší a střední generace si knih vážila a brala ji skoro jako něco posvátného, nejmladší generace bere knihu jako samozřejmost a neváží si jí. Dostat se ke knihám nebylo pro první dvě jednoduché, starší generace si dokonce čtení musela prosadit před nesouhlasem rodičů, střední generace zase měla velmi omezený výběr kvůli ceně a regulovanému knižnímu trhu. Nejmladší generace má knih k dispozici téměř neomezeně a díky internetu navíc i další možnosti, například potřebnou informaci mohou získat bez toho, aby knihu vůbec otevřeli.

Abych uvedla konkrétní příklad propastného rozdílu ve vydávání a dostupnosti knih, v roce 1985 bylo vydáno 4004 titulů, v roce 2013 už to bylo několikanásobně více, 17876 titulů.⁶⁰

4. Propagace čtenářství

Téměř každá vyspělá kulturní společnost se soustředí na osvětu a propagaci čtenářství, uvědomuje si totiž jeho důležitost a přínos pro společnost. Projektů a institucí, které se zaměřují na to, aby děti byly vedeny ke čtení a lásce ke knize už od malička, podporují a propagují čtenářství, je mnoho nejen v České republice, ale i ve většině zemí Evropské unie.

---

⁵⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008, s. 37-41

⁵⁸ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017, 447 s.

⁵⁹ Tamtéž, s. 39-40

⁶⁰ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno: co čteme a kupujeme (2013)*. Brno: Host, 2014, s. 25

V roce 2000 vznikla skupina EU READ, jejímiž členy jsou různé organizace jednotlivých států EU, snažící se o propagaci čtenářství ve vlastní zemi. Od roku 2015 je skupina oficiální neziskovou organizací a v budoucnu se pravděpodobně stane partnerem Evropského parlamentu či Evropské komise. Podle Evropské komise je rozvoj čtenářství důležitý, stejně tak rozvíjení komunikace v mateřském jazyce, schopnost učení se a všeobecný rozhled, z výsledků nadnárodního srovnání PISA a PIAAC není část populace žijící v Evropě funkčně gramotná⁶¹, dokážou číst slova, fráze a krátké texty, textu však příliš nerozumí a písemný projev je pro ně obtížný, současná migrační krize, se kterou se Evropa potýká, by situaci mohla dokonce ještě zhoršit. Řešením by mohly být programy propagující a podporující čtení, které fungují několik let a které se osvědčily. EU READ se snaží o celoevropské kampaně, propagující čtenářství jednotně, téma a cíl jsou stejné, je zde snaha o větší zapojení veřejných institucí, autorit i podporu ze strany vlády. Organizátory akcí jsou knihovny, lékaři a vzdělávací zařízení.⁶²

4.1. Projekty na podporu čtenářství

Asi nejvýraznějším je mezinárodní projekt *Book Start*. Vznikl ve Velké Británii a díky své úspěšnosti byl poté rozšířen i do dalších zemí. Cílem je vést dítě ke knize a čtení od nejútlejšího věku a rodiče k předčítání. Ještě než dítě oslaví 1. rok života, dostane několik knížek, balíček obsahuje i informace pro rodiče, v předškolním věku se pak účastní propagačních akcí a aktivit, jejichž cílem je prohlubování vztahu ke knize a příběhům.

V České republice se Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) k projektu Bookstart připojil v roce 2018 pod názvem *S knížkou do života*, projekt realizují městské knihovny. Přínosem je rozvoj představivosti, mentálních i verbálních schopností dětí, rodiče si díky materiálům uvědomí důležitost čtenářství a jeho propagace, stráví čas společně s dětmi a knihou a to nejen čtením, ale i tím, že si budou společně prohlížet, povídat nebo zpívat. „*Děti, jejichž rodiče aktivně využili nabídky v dárkových sadách, prokazatelně dříve mluví a již v útlém věku je u nich patrný lepší*

---

⁶¹ Čtenář - EU READ. *Budujme Evropu čtenářů - Středočeská vědecká knihovna v Kladně*. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 16.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/566>

⁶² Tamtéž

rozvoj slovní zásoby, ale např. také obrazotvornosti apod.“⁶³ Dle mého názoru si díky předčítání rozvíjí nejen své čtenářské schopnosti ale i celkově vztah ke čtení i rodiče, případně prarodiče.

Dalšími zajímavými projekty jsou například: **Celé Česko čte dětem** - podporuje předčítání a společné čtení dětí a rodičů či prarodičů, **Čtení pomáhá** - každé dítě, které se zapojí, přečte knihu a získá kredit 50,-, který věnuje na jím vybraný dobročinný projekt, **Děti, čtete?** - festival čtení a divadla, výstavy ilustrací, autorské čtení a workshopy pro všechny děti, **Den nepřečtených knih** - pořádá knihkupectví Martinus a motivuje k přečtení knih, které třeba máme v knihovně delší dobu a nečetly jsme je, **Festival spisovatelů Praha** - propaguje literaturu českou i světovou, představuje autory, **HumbokFest** - pořadatelem je Albatros Media, jde o festival „young adult“ literatury, láká mladé čtenáře na workshopy, besedy, setkání se spisovateli českými i zahraničními, snaží se o vytvoření komunity čtenářů, **Knih ti sluší** - cílem je přivést zákazníky do kamenných knihkupectví, zaměřit pozornost na knihy, **Knihománie** - organizuje Euromedia Group, propagace 32 knižních novinek ke kterým čtenář získá dárek, **Listování** - jedná se o scénické čtení, nové tituly se čtenářům nabízí pomocí „divadelního“ představení, **Meltingpot** - koná se v rámci Colours of Ostrava, sjíždí se novináři a spisovatelé z celého světa aby představili, jaká témata řeší, se čtenáři diskutují a rozdávají podpisy, **Měsíc autorského čtení** - literární festival autorského čtení, pořádá ho agentura Větrné mlýny, jde o osobní setkání s autory, **Rosteme s knihou** - součást EU Read, organizuje společnost Svět knihy, jde o spolupráci s knihovnami, školami, nakladatelstvími a lit. časopisy, cílem je pořádání literárních a čtenářských soutěží a pořádání turné Spisovatelé do škol, **Velký knižní čtvrtek** - organizuje Kosmas v březnu a říjnu, propagace 16 kvalitních titulů v jeden čtvrtek⁶⁴

Podle výše zmíněných informací můžeme říct, že čtenářství nejvíce propagují knihovna a škola. Právě tyto dvě instituce realizují velké množství projektů, které dětem i rodičům vysvětlují, proč je čtení důležité. Velkými propagátory čtenářství jsou také knihkupectví kamenná i internetová (e-shop).

---

⁶³ Čtenář - DĚTSKÉ ČTENÁŘSTVÍ: *S knížkou do života (Bookstart)* - Středočeská vědecká knihovna v Kladně. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 17.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/en/ctenar/clanek/707>

⁶⁴ Svaz českých knihkupců a nakladatelů [online]. Copyright © [cit. 22.11.2021]. Dostupné z: https://www.sekn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2019.pdf

4.2. Knihkupectví

Využívají téměř všechny prostředky propagace uvedené v kapitole 2.5., oslovují zákazníka přímo (většinou email) i nepřímo (letáky, plakáty), reklamu na knihy můžeme vidět v novinách, časopisech, televizi, na internetu, sociálních sítích, billboardech nebo slyšet v rozhlase.

Kamenná knihkupectví lákají čtenáře rozmanitou výlohou a velkými plakáty, umně vyskládanými knihami, pořádají se zde různá autorská čtení, křty knih a autogramiády a další akce spojené s knihou, v prodejně i na e-shopu nabízí různé výhodné akce či výprodeje (1+1, 1+3, 1+4, 1+5 zdarma, 99,-/kus atd.), dárky k nákupu, využívají pro svou reklamu mimo jiné sociální sítě, kde má dnes profil téměř každý, takže je možné oslovit opravdu velké množství zákazníků. Internetová knihkupectví často nabízí dopravu zdarma až domů nebo vyzvednutí na prodejně, stačí přijít a vyzvednout. Navíc, pokud je člověk členem klubu, dostává do emailu různé poukázky na slevu či akční nákup knih například v den narozenin, svátku...⁶⁵

4.2.1. Nabývání knih

Existuje několik způsobů, jak se dostat ke knize, návštěvou klasického knihkupectví, internetového knihkupectví či antikvariátu. Pokud knihy nechceme kupovat, můžeme využít služeb veřejné knihovny, půjčit si ji od známých. V průzkumu Jiřího Trávníčka z roku 2018 dotázaní kupovali knihy v klasickém knihkupectví (77 %), v obchodech s levnými knihami (33 %), na internetu (31 %), v antikvariátech (20 %), přes knižní klub (13 %), v supermarketu (9%). E-knihu lze stáhnout přes internet a častý způsob je i kniha jako dar, to potvrdilo 53 % dotázaných.⁶⁶

---

⁶⁵Například: Akce a slevy | Knihy Dobrovský. *Knihy Dobrovský | Vaše (nejen) online knihkupectví s tradicí* [online]. Copyright © 2001 [cit. 24.11.2021]. Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz/akce-a-slevy>

⁶⁶ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje* (2018). Brno: Host, 2019, s. 72-73

5. Město Hořice

Hořice leží v okrese Jičín v Královéhradeckém kraji. Žije zde 8439 obyvatel, z toho 4092 mužů a 4347 žen (k 1. 1. 2021).⁶⁷ V roce 2008 byla vydána publikace, průvodce dějinami města **Hořice odedávna dodneška**,⁶⁸ připravili a vydali ji pracovníci hořického muzea, autorkou textů je PhDr. Oldřiška Tomíčková. Z tohoto průvodce jsou informace čerpány.

Historii má město bohatou a to i přesto, že se spousta zpráv nedochovala díky častým požárům. „*Jisté je, že oblast Hořicka patří k územím s nejstarším osídlením a že místní jméno Hořice se poprvé objevuje v zakládací listině Strahovského kláštera ve 40. letech 12. století.*“ (Oldřiška Tomíčková)⁶⁹

Obyvatelé mají spoustu možností, jak trávit svůj volný čas, město je známé pro svou tradiční textilní, kamenickou a strojírenskou výrobu, výrobu Hořických trubiček a piva, kulturní akce, hlavně motocyklové závody 300 zatáček Gustava Havla, působí zde pěvecké spolky Ratibor a Vesna, hudební spolek/orchestr Dalibor, loutkářský spolek Zvonek, nejen v Kulturním domě Koruna se koná velké množství různých kulturních akcí, jako jsou koncerty, divadelní představení atd.

Za vidění stojí památky a zajímavá místa, kterých je v Hořicích opravdu mnoho, například nově zrekonstruované Městské muzeum, prvorepublikové koupaliště Dachovy, památník Masarykova věž samostatnosti, vrch Gothard s úchvatným pískovcovým hřbitovním portálem a sochařským parkem, kde se v dubnu roku 1423 odehrála husitská bitva⁷⁰, Masarykovu galerii plastik, Smetanovy sady, zde je k vidění kromě legendárního Krakonoše od Ladislava Šalouna (1908), několik slavných osobností jako jsou například Antonín Dvořák, Bedřich Smetana, Mikoláš Aleš, Juro Jánošík a další. Celkově v Hořicích potkáte pískovcových soch a pomníků velké množství. Zpracování kamene zde má dlouholetou tradici a na střední uměleckoprůmyslové škole sochařské a kamenické probíhá výuka již od 3. března 1884.⁷¹ Škola „*patří mezi nejstarší instituce v Evropě a možnosti, kterými z hlediska*

---

⁶⁷ <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

⁶⁸ Kolektiv autorů. *Hořice odedávna dodneška*. Město Hořice, 2008, 321 s.

⁶⁹ Tamtéž, s 13

⁷⁰ Tamtéž, s. 104-105

⁷¹ Historie - Oficiální stránky SUPŠSK Hořice. *Střední uměleckoprůmyslová škola sochařská a kamenická Hořice - Oficiální stránky SUPŠSK Hořice* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://www.spsks.cz/skola/historie/>

*školení disponuje, jsou v dnešních podmínkách unikátní.*⁷² Absolventy jsou například Quido Kocián, Jan Štursa, Ladislav Šaloun. Zájemci o studium jsou z různých koutů světa. Mezi rodáky Hořic patří i spisovatel Alois Jilemnický, spisovatelky Anna Srbová, (publikovala pod pseudonymem Věnceslava Lužická) a Helena Rudlová.

Co se týče kultury a tradic, nabízí Hořice svým obyvatelům opravdu mnoho možností, jak trávit volný čas. Jak je to tu ale se čtenářstvím a jeho propagací?

5.1. Získávání knih a propagace čtenářství v Hořicích

O propagaci se stará hlavně Městská knihovna Hořice, kterou město financuje, spolupracuje se školami a dalšími institucemi, jak bude rozvedeno níže. Přimo pro seniory je zde zřízen Seniorský klub. Oficiálními místy, kde obyvatelé mohou získat knihy přímo v Hořicích je Infocentrum, Městské muzeum, Podkrkonošské knihkupectví a již zmíněná Městská knihovna. Další možností je samozřejmě nákup knih přes internet nebo v kamenných knihkupectvích v sousedních městech.

Co se týče rozpočtu na kulturu pro rok 2021, město vyčlenilo pro Městskou knihovnu 2 710 000,-, pro Klub seniorů a volnočasové aktivity 75 000,-, pro Sociální služby města Hořice 5 500 000,-.⁷³

5.1.1. Seniorský klub Hořice

Zřizovatelem je město Hořice, senioři mají možnost se scházet každé úterý a čtvrtek od 13 hodin a účastnit se různých kulturních akcí, na kterých se podílí Městská knihovna, Dům kultury, Odbor zdravotní a sociální péče, Městské informační centrum. Jde například o besedy na různá témata, besedy či autorská čtení se spisovateli, hudební a divadelní představení, senioři se účastní výletů, díky Českému červenému kříži v Hradci Králové i například tuzemských a zahraničních pobytů. Další aktivity si vymýšlí a realizují sami senioři.⁷⁴

---

⁷² *Střední uměleckoprůmyslová škola sochařská a kamenická Hořice - Oficiální stránky SUPŠSK Hořice* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://www.spsks.cz/>

⁷³ *247/2020 Schválený rozpočet města Hořice na rok 2021: Hořice. Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://www.horice.org/247-2020-schvaleny-rozpocet-mesta-horice-na-rok-2021/d-16730>

⁷⁴ *Seniorský klub: Hořice. Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://horice.org/seniorklub/ms-2738/p1=2738>

6. Městská knihovna Hořice

Již od 60. let 19. století měli občané Hořic možnost zapůjčení převážně vlasteneckých a pokrokových knih, za cenu jednoho krejcaru. Tehdy byl majitelem knihovny hořický měšťan Josef Zeman. V 90. let 19. století si tehdejší Městská rada, v jejímž čele stál starosta dr. Alois Tomsa, dala za úkol založit veřejnou knihovnu. V roce 1897 navrhl advokát dr. František Pára měšťanům, aby bylo na založení knihovny věnováno 200 zlatých. Návrh byl schválen a zřizovací listina byla vystavena ještě téhož roku a 10. 2. 1900 byla její činnost zahájena.

Práce knihovníka byla tehdy dobrovolná a vykonávali ji především hoříčtí duchovní a učitelé. První knihovnicí na plný úvazek se stala Otýlie Černá. Byla jmenována úředně a za svého působení se věnovala i psaní kroniky knihovny a to až do roku 1922.

Knihovnu najdeme na náměstí v místě bývalé záložny a je rozdělena na dvě půjčovny s čítárnou, jedna pro děti, druhá pro dospělé čtenáře a přednáškovou místnost, která byla přistavěna v roce 1991. Půjčovna pro dospělé prošla v roce 2006 kompletní rekonstrukcí. Dětské oddělení bylo v roce 2016 rozšířeno o čítárnu, která vznikla ze starého skladu, o rok dříve byl totiž vybudovaný sklad nový a to díky generální rekonstrukci prostor garáží.⁷⁵ Budova má veliká okna, která slouží jako výlohy, ve kterých jsou vystavené knižní novinky, pozvánky na akce atd. Akce knihovna propaguje také na internetu, v Hořickém kulturním zpravodaji a na nástěnkách po městě.

„V současné době má knihovna 39 009 svazků (naučná literatura 13 700, beletrie 25 213 svazků a 74 audioknih). Na nákup literatury byla vynaložena částka 330 000 Kč. Přírůstek knih činil 1 319 svazků. V průběhu roku byla provedena rozsáhlá obsahová prověrka skladu, vyřazeno bylo více než 2 700 svazků z důvodu opotřebení, zastarání nebo nevyužití.“⁷⁶

6.1. Knihovnické služby

Jak již bylo uvedeno výše, funkce knihovny dávno nespočívá pouze v půjčování knih, ač je to stále nejčastějším důvodem návštěv. Hořická knihovna nabízí k zapůjčení také časopisy a deskové hry, audioknihy či zvukové nosiče pro zrakově postižené

⁷⁵ O nás a historie: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/o-nas-a-historie/d-1132>

⁷⁶ Výroční zpráva 2020: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/vyrocní-zprava-2020/d-1447>

občany, zprostředkovává meziknihovní výpůjčky. Poskytuje přístup k internetu, kopírování a skenování materiálů, je možné využít čítárnu nebo si pronajmout přednáškovou místnost. Občané Hořic s pohybovým omezením mají možnost využít donáškovou službu - knihy si mohou objednat telefonicky či emailem a knihovnice jim je donesou domů. Oblíbená je i burza vyřazených knih, kdy si občané mohou pořídit zajímavé tituly za pár korun.

Koná se zde spousta kulturních akcí, jako jsou besedy se spisovateli, přednášky, autorská čtení, výstavy a další, které jsou určeny široké veřejnosti. Část besed a přednášek je pořádána ve spolupráci s Klubem českých turistů v Hořicích. Pořádají se zde také různé vzpomínkové akce a výročí významných událostí či osobností a každoroční veřejná sbírka ve spolupráci s Hořickým gymnáziem - Český den proti rakovině. Nabízí také různé programy pro školy mateřské, základní i střední, Ústav sociální péče, Domov pro seniory, Domov bez bariér, denní stacionář Klokan o.p.s., Seniorský klub a je konzultačním střediskem Virtuální univerzity třetího věku (KS VU3V).⁷⁷

Z výroční zprávy z let 2015 - 2020 můžeme vyčíst základní statistické údaje, pro přehled jsem je srovnala do tabulky.⁷⁸

Rok	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Registrovaní uživatelé	1189	1336	1267	1176	1180	1122
Z toho čtenáři do 15 let	375	469	433	372	396	367
Počet návštěv knihovny	16426	20970	20657	21771	21076	20086
Výpůjčky celkem	69566	75228	75999	62535	45588	52527
Meziknihovní výpůjční služba	69	126	74	55	93	118
Přírůstek knih	1319	1447	1429	1361	1370	1322
Úbytek knih	2713	2759	248	1348	1656	2003
Kulturní a vzdělávací akce	53	160	158	151	152	129

Tabulka 1: Hořická knihovna v číslech.

⁷⁷ Knihovna Hořice: Titulní stránka. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/>

⁷⁸ Výroční zprávy: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/vyrocní-zpravy/d-1135>

Ve srovnání s předchozími lety si v roce 2020 můžeme všimnout propadu ve všech kategoriích, návštěvnost pravděpodobně ovlivnila epidemiologická situace, kdy knihovna musela být uzavřena a fungovala pouze přes výdejní okénko. Největší propad je znát na počtu kulturních a vzdělávacích akcí. Ve statistikách se bohužel neuvádí % mužů a žen.

6.1.1. Projekty na podporu čtenářství

Jedná se o akce převážně pro děti, senioři se účastní spíše kulturních akcí a mohou se přihlásit ke studiu Virtuální univerzity třetího věku (VU3V) či docházet do Seniorského klubu, se kterým knihovna spolupracuje.

Už jsem čtenář – Knižka pro prvňáčka - literární besedy (O čertovi, Od A do Zet), slavnostní zakončení projektu s předáním knih prvňáčkům zástupci vedení města Hořice.

Bookstart – S knížkou do života - metodické rady, praktická pomoc i podpůrné služby knihovny rodičům, prostor pro sdílení s ostatními rodiči s cílem dojít k pochopení významu čtenářských dovedností pro budoucnost svých dětí.

Počteničko – Pohádkové povídání, čtení, listování, tvoření, hraní, smích, skotačení, s knížkou spolu, scénické čtení knihovnic.

Knižkárna - každoměsíční společná setkávání nad knižními novinkami.

Noc s Andersenem - nocování v knihovně, program pro děti, každý rok jiné téma.

Prázdninové putování – Literární toulky přes pole a louky - inspirace pro výlety spojené se spisovateli našeho kraje a hrdiny jejich knížek.

6.1.2. Virtuální univerzitu třetího věku (VU3V)

Garantem je Provozně ekonomická fakulta (PEF) České zemědělské univerzity v Praze. Díky Virtuální univerzitě mají možnost rozšířit si vzdělání i ti zájemci, kterým ve studiu v prezenčním studiu Univerzity třetího věku (U3V) v budovách vysokých škol a univerzit brání například zdravotní důvody, v případě větší vzdálenosti univerzity od místa bydliště také například finanční či časové důvody a podobně. Díky VU3V nezáleží na tom, odkud zájemce o studium pochází, probíhá v určených místech po celé republice a vzdělání je tak přístupné většímu počtu seniorů. Výuka probíhá za pomoci

multimediálních přednášek, které předem natočili vysokoškolští lektori, ty jsou pak nezávisle na čase pomocí internetu prezentovány. Jedná se vlastně o distanční výuku.⁷⁹

Studovat mohou osoby se statutem důchodce a invalidní důchodci, stačí se řádně přihlásit ke studiu v konzultačním středisku (KS), zaplatit poplatek, účastnit se přednášek a splnit pravidla KS. Absolvent obdrží Osvědčení o absolutoriu U3V a mohou se zúčastnit slavnostní promoce v aule ČZU.⁸⁰ Městská knihovna je konzultačním střediskem, organizuje přednášky.

6.2. Hořická knihovna očima knihovnice

Následující informace pochází z dotazníku, jehož cílem bylo získat informace přímo od knihovny. Vzhledem k epidemiologickým opatřením bohužel nebylo možné se sejít osobně, byly zaslány na email. Na otázky mi odpověděla knihovnice paní Jana Srcová společně s kolegyněmi, originální verzi uvádím v **Příloze A**. Odpovědi byly získány v roce 2020, proto tam nalezneme číselné údaje za rok 2019. Byly buď nahrazeny aktuálními, nebo nebyla odpověď do textu zahrnuta.

Roční poplatek v knihovně pro dospělé činí 100,-, v dětském oddělení je to 50,-. Rezervace knihy stojí 10,-, zpoplatněné je také meziknihovní vypůjčování a objednat knihy lze téměř ze všech knihoven, výpůjčka stojí 70,- + 5,- za každou knihu.

Nejvíce početná skupina návštěvníků knihovny pro dospělé jsou senioři, nejméně obyvatelé v produktivním věku 26-40 let. To potvrzují i statistická šetření Jiřího Trávníčka.⁸¹ Co se týče počtu výpůjček, v dětském oddělení si přijde 25-50 čtenářů pro 80-150 knih za den a v oddělení pro dospělé 25-75 čtenářů pro 250-300 titulů za den. Návštěvníků je více, ne vždy si každý odnáší knihu a to hlavně v dětském oddělení, děti si zde čtou nebo si spolu hrají, v oddělení pro dospělé se zdrží déle ti, co si přišli přečíst denní tisk. Převažují čtenáři, kteří si přišli pro knihu oddechovou než odbornou. Počet knih na osobu se různí, někdo si odnese jednu, jiný třeba třicet.

Je zde snaha o motivaci čtenářů doporučováním vhodné knihy a širokou nabídkou titulů a doplňování titulů aktuálních, knihy se nakupují každý měsíc a na jejich nákup je

---

⁷⁹ Co je VU3V?: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/co-je-vu3v/d-1122>

⁸⁰ Podmínky studia: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/podminky-studia/d-1123>

⁸¹ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019, s. 62

vyčleněná konkrétní částka, knihovna je rozpočtovou organizací města. Mnoho čtenářů se ptá na tip, zajímá se o knižní novinky, ke čtení je motivuje touha po informacích, někteří rádi čtou, s knihou odpočívají, nahrazuje jim prášek na spaní nebo prostě jen nedávají nic v televizi.

V dětském oddělení se nejčastěji půjčují fantasy a knihy pro děti knihy, mladší čtenáři konkrétně Deník malého poseroutky (J. Kinney), Deník malého Minecraft'áka (K. Cube), starší pak Harry Potter (J. K. Rowlingová), Hraničářův učeň (J. Flanagan), Čtyřlístek a knihy od T. Březiny, studenti si chodí převážně pro povinnou či doporučenou četbu a dívky často i pro dívčí romány. Ženy preferují psychologické, historické a romány pro ženy, thrillery a detektivky, přednost dávají českým autorům jako je A. Mornštajnová, P. Hartl, R. Třeštíková, P. Dvořáková, T. Keleová-Vasilková, V. Vondruška, muži thrillery, detektivky, dobrodružné knihy a historické romány. Z autorů například J. Nesbø, P. May a podobně. Co se týče poezie, velké oblibě se netěší. Chodí si pro ni převážně studenti (hlavně povinná četba) a rodiče malých dětí. Tak se ale jedná o leporela, obrázkové knihy pro nejmenší.

Co se týče akcí, největší zastoupení mají besedy pro školy, akce probíhají většinou přímo v knihovně. V dětském oddělení se konají ty pro děti, maminky na mateřské, v přednáškové místnosti probíhá výuka VU3V, besedy pro starší žáky, autorská čtení, cestovatelské přednášky. Financovány jsou z rozpočtu městské knihovny, ten je součástí rozpočtu města Hořice. Účastníky akcí jsou převážně lidé středního věku a senioři, knihovnice jsou s návštěvností spokojené.

6.2.1. Knihovna a Domov pro seniory

Na základě informací z přílohy bylo zjištěno, že akcí na podporu čtenářství v Domově není mnoho. Jednou až dvakrát ročně knihovna připravuje tematické programy spojené se čtením a promítáním, ty jsou realizovány přímo v domově a o akce je ze strany domova zájem. Když jsem se později doptávala, proč je akcí tak málo, nedostalo se mi bohužel odpovědi.

Knihovna domovu poskytuje vyřazené časopisy, knihy však ne. Co se týče docházky klientů domova, jejich počet je nevelký a půjčovat knihy si nechodí, účastní se kulturních akcí. Možnost donáškové služby domov nevyužil, zatím nebyl od pečovatelek zájem.

7. Domov pro seniory Hořice

Patří pod příspěvkovou organizaci Sociální služby města Hořice (SSMH), která nabízí společně tři služby - Domov pro seniory, Domov se zvláštním režimem a Pečovatelskou službu.⁸²

Domov pro seniory zajišťuje důstojné a bezpečné zázemí, je určen pro seniory od 65 let, jimž sociální situace či zdravotní stav neumožňuje žít v domácím prostředí. Jedná se o osoby, které potřebují pravidelnou pomoc, ne však neustálý dohled. Domov se klientům snaží domácí prostředí nahradit a poskytnout jim potřebnou pomoc a podporu, aby mohli co nejvíce žít způsobem života, jako jejich vrstevníci. Kapacita je 60 lůžek.

Kromě zázemí, stravy, asistence a zdravotní péče nabízí Domov svým klientům i několik volnočasových aktivit, které probíhají ve všední dny a zajišťují je terapeutky (pracovnice domova). Klienti si mohou vybrat z pravidelných aktivit čtenářský kroužek, cvičení a hry s pamětí, ruční práce, zaspívat si pro radost, zahrát si stolní hry, posedět v kavárničce. Dále se mohou zúčastnit společných setkání spojených například s Vánocemi, Velikonocemi a podobně nebo třeba výletů po okolí.⁸³

7.1. Čtenářské aktivity v Domově pro seniory

Následující informace pochází z dotazníku zaměřeného přímo na Domov pro seniory, na moje otázky odpověděla pracovnice domova paní Petra Kleinová, která se seniory aktivity spojené se čtenářstvím provádí, vyplnění schválila paní ředitelka Zorka Müllerová. Kvůli epidemiologické situaci byly odpovědi stejně jako v případě knihovny získány elektronicky, komunikace proběhla přes email, originální verze dotazníku je přiložena v **Příloze B**.

---

⁸² Domov důchodců Královéhradecký kraj. *Domov důchodců Královéhradecký kraj* [online]. Copyright ©2014 Sociální služby města Hořice [cit. 15.11.2021]. Dostupné z: <https://www.domov-duchodcu-horice.cz/>

⁸³ Domov pro seniory - pro zájemce Královéhradecký kraj. *Domov důchodců Královéhradecký kraj* [online]. Copyright ©2014 Sociální služby města Hořice [cit. 15.11.2021]. Dostupné z: <https://www.domov-duchodcu-horice.cz/pro-zajemce>

V domově pro seniory je v současné době 104 klientů. (Jak bylo uvedeno výše, kapacita Domova pro seniory je 60 lůžek, dalších 50 lůžek je v Domově se zvláštním režimem.⁸⁴ Předpokládám tedy, že jde o celkový počet klientů v obou částech.)

Kulturních akcí se účastní asi 50 klientů, pravidelných aktivit asi 30. Aktivity jsou zajištěny i pro imobilní klienty, kteří se nemůžou účastnit aktivit společných. S jejich financováním je počítáno v rozpočtu Domova a rozpočtu Města Hořice. Přímo město akce pro Domov nepořádá. Městská knihovna v Domově pořádá různé besedy a daruje časopisy. Koná se zde spousta akcí jako například vystoupení žáků ZUŠ Hořice, taneční vystoupení, různé přednášky a promítání, žáci Hořických škol chodí předčítat, malují obrázky a přáníčka, tematické akce spojené s Vánocemi, Velikonocemi, Masopustem, Čarodějnicemi, canisterapie a další. Akcí spojených se čtenářstvím nekoná moc, neosloví totiž všechny klienty.

Zájemců o knihy je asi 30, čtením tráví většinu dne asi 6 klientů. V domově se nachází 5 knihoven, které obsahují asi 600 knih, co se žánru týče, převažují romány, detektivky a životopisné knihy, klientům jsou volně k dispozici. Činnosti spojené s četbou, údržbu knihoven a shánění nových titulů provádí aktivizační pracovnice a vedení Domova. Knihy se pravidelně doplňují, často na základě požadavků a přání klientů, klienty to i motivuje ke čtení. Knihy se získávají nejen nákupem, s prostředky na jejich nákup je počítáno v rozpočtu Domova, ale jsou i darovány soukromými osobami, organizacemi a Knižním klubem Albatros. Domov pravidelně navštěvuje dobrovolnice, která klientům předčítá, předčítání z novin a knih se věnuje i aktivizační pracovnice.

Do města chodí samostatně pouze 6 klientů, mohou se účastnit kulturních akcí mimo Domov. Další klienti mohou v případě zájmu využít doprovodu aktivizační pracovnice. O donáškové službě vedení domova ví, o ni ani o půjčování knih z Městské knihovny klienti však prý neprojeví zájem.

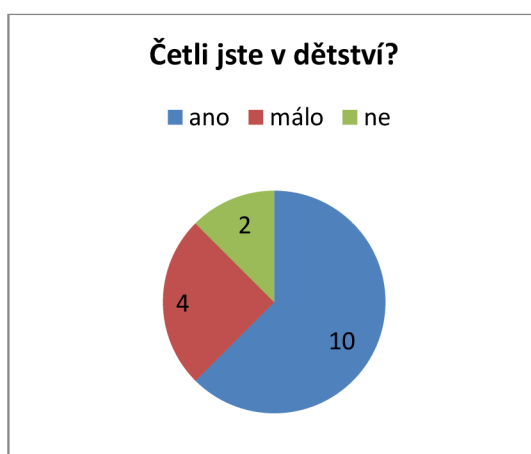
---

⁸⁴ Domov se zvláštním režimem - pro zájemce. *Domov důchodců Královéhradecký kraj* [online]. Copyright ©2014 Sociální služby města Hořice [cit. 15.11.2021]. Dostupné z: <https://www.domov-duchodcu-horice.cz/domov-se-zvlastnim-rezimem-pro-zajemce>

7.2. Výzkum zaměřený na čtenářské zvyky klientů

Bylo osloveno 20 klientů, zda by byli ochotni zúčastnit se průzkumu týkajícího se čtení a jejich čtenářských návyků. Pro jeho provedení byl získán souhlas paní ředitelky Zorky Müllerové. Šetření probíhalo v době zpřísněných epidemiologických opatření, kdy bohužel nebylo možné s klienty mluvit osobně, odpovědi byly získány pomocí tištěného dotazníku, který klientům předala pečovatelka Zuzana Kvasničková. Dotazník byl rozdělen na tři části, 1. obecné informace + dětství, 2. období dospělosti, 3. období v Domově pro seniory, jeho originální podoba je v **Příloze C**, v práci nakonec nebyly použity všechny odpovědi. Vycházet budu z předpokladu, že se jedná o starší/rozhlasovou generaci, jak bylo uvedeno v kapitole **3.5**. a výsledky mého šetření budou s kapitolou porovnány.

Odpovědi poskytlo 16 seniorů, 12 žen a 4 muži ve věku 59 - 91 let, devět pochází z vesnice, sedm z města, vzdělání převažovalo středoškolské (7) a vyučení (7), základní vzdělání uvedl jeden respondent, stejně tak vysokoškolské. Téměř u všech ovlivnilo zaměstnání vztah ke knize, nebylo na ni tolik času. Když jsem se zeptala, jak čtou oproti dětství, převažovaly odpovědi stejně/více, nikdo nevedl, že by četl méně. Na Grafu 1 vidíme, jak četli v dětství. Máme zde 2 nečtenáře, četli pouze to, co museli (škola). Když se však stali klienty Domova, začali všichni číst dokonce pravidelně, nikdo z dotázaných nevedl, že by v Domově nečetl vůbec.

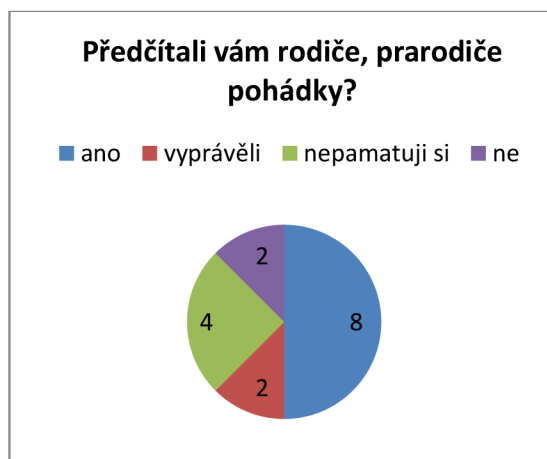
Graf 1

Graf 2

Zajímalo mě, zda byli vedeni ke čtení v dětském věku, zda doma měli knihy. Jak je vidět z Grafu 2, pravidelně se četlo u 10 dotázaných, 3 odpověděli, že spíše ne a u 3 se nečetlo, přednost měla práce. Knihy neměl doma pouze jeden z dotázaných, 9 uvedlo, že knihy byly, ale bylo jich málo, 6 z nich mělo doma knih hodně. Problém se sháněním knih potvrdilo 6 dotázaných, hlavně z finančních důvodů.

Ti co četli málo nebo vůbec tak činili z důvodu únavy z práce, nedostatku knih, protože na ně nebyly peníze, nebyl čas, museli pomáhat rodičům s jejich prací nebo kvůli domácím pracím. Nedávali přednost jiným médiím jako televizi nebo rozhlasu, většina z respondentů doma ani jedno neměla.

Graf 3

Na Grafu 3 vidíme, že předčítáno bylo v dětství 9 dotázaným, 2 uvedli, že maminka vyprávěla, zbytku předčítáno nebylo nebo si nepamatuji.

Ve škole byli vedeni k četbě hlavně povinnou četbou, na tom se shodli všichni, 12 dotázaných souhlasí s tím, že jim čtení pomohlo se slovní zásobou, pravopisem, 3 si myslí, že to tak mohlo být, jeden dotázaný nevěděl.

Graf 4

Dle Grafu 4 vidíme, že do knihovny chodilo pravidelně 7 dotázaných, 5 z těch, co uvedli, že knihovnu nenavštěvovali, si knihy radši kupovali. Nakupovat knihy chodilo 10 dotázaných, 1 co uvedl, že knihy nekupoval, chodil do knihovny. Další 4 nekupovali ani nechodili do knihovny, 2 z nich si knihy půjčovali od známých, 2 nečetli.

Na Grafu 5 vidíme, že docházení do knihovny v Domově a spokojenost s jejím vybavením vyjádřilo 11 dotázaných, 1 uvedl, že si knihy chodí kupovat do knihkupectví. Vlastní knihy má v Domově 13 dotázaných, nosí jim je rodina. Městskou knihovnu nenavštěvuje kvůli knihám nikdo z dotázaných, 5 klientů však chodí na kulturní akce knihovnou pořádané. Kulturních akcí v Domově se účastní 13 dotázaných.

Graf 5

V Domově pro seniory je volného času přeci jen více, na otázku, zda jsou v Domově vedeni ke čtení, odpovědělo kladně 8 seniorů. Televizi a rozhlas sledují výjimečně, rádio mají na pokoji 3 klienti, televizi chodí sledovat do společenské místnosti, ale ne nijak pravidelně. K internetu přístup nemají, je jim cizí.

Čtenářské zvyky klienti nemají, pouze 3 dotázaní uvedli, že čtou pravidelně před spaním, jinak převažovaly odpovědi kdykoliv, každý den a když mám náladu.

Jako bývalí nečtenáři, což vyplynulo z Grafu 1, se ukázali dva klienti, muž a žena, oba ve věku 77 let. Doma bylo knih málo, žena si nepamatuje, zda někdo předčítal, muži předčítala maminka, četli vesměs jen povinnou školní četbu, ženu čtení nelákalo a muž uvedl, že radši sportoval. Poté, co se stali klienty domova, však číst začali, žena dokonce uvedla, že čte hodně.

Oblíbenými žánry jsou romány, detektivky, historické, noviny/časopisy, cestopisy, naučné knihy, knihy se zdravotnickou tematikou, poezie/básně, humorné, sci-fi. Mezi oblíbené autory patří Božena Němcová, Dicka Francis, Betty MacDonaldová, James Herriot, Artur Hailey, Josef Prchal, Vlastimil Vondruška, knihy pak Babička, Za trest, Vejce a já, To by se zvěrolékaři stát nemělo, Já, Claudius, Lišky na vinici, Domácí lékař, Moje vzpomínky na východní boje ve druhé světové válce, 9 klientů uvedlo, že nepreferuje žádného autora ani dílo, Božena Němcová a její Babička se objevila dokonce 6x.

Zajímavostí je, že žena s vysokoškolským vzděláním, povoláním učitelka uvedla, že se doma sice četlo, ale nikdo jí nepředčítal. Byl problém sehnat knihy, ale v dospělosti a teď čte opravdu hodně. Cestu ke čtení tedy našla během studií a sama. Další žena, vyučením švadlena, uvedla, že maminka sice četla, ale jí nebylo předčítáno. Knih doma bylo málo, cestu ke čtení si také našla sama, knihy prý musela před rodiči schovávat a četla vždy, když měla chvíli času, zažila kvůli čtení i posměch.

Můj výzkum až na pár výjimek potvrdil, že ten, kdo pochází z vesnice, má nižší vzdělání, v rodině bylo knih málo, nečetlo se a nebylo mu předčítáno, čte méně. Na druhou stranu to, že nečetli, bylo často způsobeno nedostatkem času a nadbytkem práce, ten kdo nečetl tak nečinil jen kvůli tomu, že ke čtení nebyl veden. Po nástupu do Domova pro seniory tráví čtením alespoň část volného času všichni dotázaní, televize a rozhlas je tolik neoslovily, takže čtení a knize nekonkurují, internet neznají. Kdo

vlastnil knihy dříve, vlastní je i v Domově, knihovnu navštěvují i ti, co ji před nástupem nenavštěvovali. Knih bylo málo, brali ji jako vzácnost a vážili si jí, často četli každou několikrát.

8. Projekt

Součástí bakalářské práce bylo i uspořádání kulturního projektu, vybrala jsem si besedu. V Domově s jejím konáním souhlasili a senioři se téměř jednohlasně shodli, že by měli zájem o nějaké cestovatelské téma.

Nebyla jsem si úplně jistá výběrem autora, proto jsem oslovila Městskou knihovnu v Hořicích, zda by mi byli schopni poradit. Dostala jsem hned několik tipů, ze kterých jsem si vybrala manžele Ing. Lenku a Ing. Václava Špillarovi z Jablonce nad Nisou, cestují po světě a o svých dobrodružstvích vydávají knihy plné úžasných fotografií. Komunikace proběhla přes email, dohodli jsme se na besedě s diaprojekcí na téma Severní Vietnam, odkud se manželé právě vrátili.

Na financování projektu jsem chtěla využít dotaci (Programové a individuální dotace⁸⁵) od Města Hořice, telefonicky jsem se spojila s paní zpracovatelkou, kdy jsem jí představila projekt i cenu, bylo mi řečeno, že to zní dobře a že to nebude problém, ať pošlu podrobnosti na email. Vše jsem sepsala, poslala a zanedlouho mi dorazila zamítavá odpověď. Domov nakonec také neměl k dispozici dostatek volných prostředků, financování projektu tedy zůstalo na mně, besedu už jsem seniorům slíbila a bylo mi líto, aby o ni přišli.

8.1. Realizace projektu

Jelikož se beseda konala přímo v Domově, odpadly mi starosti se sháněním, pronájmem a přípravou prostor, tím, zda se někdo zúčastní a občerstvením jak pro klienty, tak pro besedující, vše zajistil Domov. Manželé na besedy vozí vlastní promítačku, nebylo tedy nutné nic shánět. Vytvořila jsem plakáty, abych seniory o akci informovala a pozvala je, plakát přikládám v **Příloze 4**. Plakáty vyvěsila na nástěnky a seniory o akci informovala Zuzana Kvasničková.

Beseda byla naplánovaná na čtvrtek 16. května 2019 od 14:00. Z termínu jsem měla trochu obavy, jelikož vrcholily přípravy na tradiční závody 300 zatáček Gustava

---

⁸⁵ <https://www.horice.org/programove-a-individualni-dotace/d-1069/p1=4947>

Havla a to bývá v Hořicích opravdu rušno, sjíždí se příznivci ze všech koutů nejen České republiky. Obavy nakonec byly zbytečné, manželé bez problémů dorazili.

Jediný problém se vyskytl při přípravě promítání, od mé poslední návštěvy Domova byla společenská místnost vymalována na oranžovou barvu a to se na promítání úplně nehodilo. Během chvíle však byl problém vyřešen natažením bílých prostěradel a beseda mohla začít.

Účast byla hojná, sešlo se téměř 30 klientů, načasování bylo ideální, dostatečně po obědě a před večeří, senioři dostali během besedy malou svačinu. Beseda měla trvat něco přes hodinu a pečovatelky měly z doby trvání menší obavy, aby jejich klienti tak dlouho vydrželi. Ukázalo se, že obavy byly zbytečné a to i přes to, že beseda trvala něco málo přes dvě hodiny.

Ze začátku komunikace trochu vázla, ale po chvíli se senioři rozmluvili, reagovali na dotazy přednášejících, smáli se jejich vtipným historkám a často se i doptávali. Diaprojekce byla úžasná, manželé Špillarovi si připravili opravdu velké množství fotografií, některé z nich byly až dechberoucí a věřím, že nejednen z nás tiše záviděl. Součástí byla i názorná ukázka tradičního oblečení a klobouků, které nechali kolovat, aby si je mohl každý vyzkoušet. Ani jsem si nevšimla, jak ty dvě hodiny utekly. Manželé s sebou přivezli i své knihy, které byly nabídnuty k prodeji. Domov možnosti zakoupit knihy pro své klienty využil.

Co se týče ceny, dohodnutá částka byla vyšší, když se však manželé dozvěděli, že besedu financuji já, byl mi vystaven doklad na 2000,-.

9. Závěr

Vztah ke knize je důležité podporovat již od malička, tuto úlohu na sebe bere rodina, vzdělávací instituce (školy) a knihovny. Co se týče propagace knihy a čtenářství, stará se o ni mimo jiné knihovna a nakladatelství/knihkupectví.

V rodině se děti s knihou většinou setkávají poprvé, pokud vidí, že rodiče, prarodiče či jiný příbuzní čtou, berou pak čtení jako samozřejmost, důležité je i předčítání či vyprávění.

Ve škole se žáci učí číst a je důležitý přístup učitele, aby slabší žáky podpořil a čtení neznechutil, například mimo povinnou četbu doporučil i další knihy, které stojí za přečtení, diskutoval se studenty o knihách. Školy dbají na účast žáků na akcích spojených s knihou.

Knihovny spolupracují s různými organizacemi a institucemi, organizují projekty a akce na podporu čtenářství, propagují knihu. Výhodou knihovny je to, že je možné si odnést několik titulů najednou a členský poplatek je v desítkách korun za rok, knihy si tedy můžeme přečíst, aniž bychom si je museli kupovat. Je možné využít také půjčování novin a časopisů, her, audioknih, přístupu na internet či se účastnit kulturních akcí. Na knihovnicích z velké části záleží to, zda se čtenář bude vracet, mohou poradit a doporučit. V knihovně nezáleží na tom, jaký je kdo čtenář, je dostupná všem.

Knihkupectví lákají k nákupu knih různými slevovými akcemi, kulturními akcemi či projekty podporující čtení, setkání s autory, čtenáři se mohou aktivně zapojit. Využívají všechny formy propagace.

Hrozbou pro knihu a čtení jsou média, hlavně televize a internet. Avšak předpoklad, že internet vytlačuje knihu, se nepotvrdil, bylo zjištěno, že internet a kniha jsou v souladu, internet může knihu propagovat. „*Nikdy předtím nebylo tolik možností, jak se dostat k materiálům ke čtení, k informacím o knihách a spisovatelích, stejně jako nebylo tolik možností, jak získávat knihy (legálně i nelegálně); nikdy také nebylo tolik stop, které po sobě čtenáři zanechávají (blogy, diskuse, facebookové čtenářské komunity, ankety ad.)*.“⁸⁶ Po přečtení knihy lze na internetu dohledat filmové zpracování nebo naopak filmové zpracování může inspirovat k přečtení knihy. Přečtení recenze a různé fancluby knih a autorů na internetu mohou přesvědčit ke koupi knihy, internetová knihkupectví často nabízí různé akce a slevy při koupi více knih najednou a lze zde sehnat i knihy, které jsou na pultech klasických knihkupectví už nedostupné. Díky internetu lze získat i audioknihy či e-knihy, audioknihy je možné poslouchat při jiné činnosti, e-kniha šetří místo a umožňuje lepší vyhledávání v textu.

Město Hořice svým občanům nabízí opravdu mnoho možností, jak trávit svůj volný čas kulturou. Ať už návštěvou zajímavých míst, tak kulturními akcemi, podporuje projekty finančně. Nejdůležitější institucí podporující čtenářství je Městská knihovna, kromě vlastní činnosti, kdy organizuje velké množství akcí, podporuje a propaguje

---

⁸⁶ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Kulturní vetřelec: dějiny čtení, kalendárium*. Brno: Host, 2020, s. 22

čtenářství, má mnoho programů pro začínající čtenáře, dětské oddělení je uzpůsobené i ke hře a trávení volného času. Spolupracuje také se školami, organizacemi a dalšími institucemi, například s Domovem pro seniory i Seniorským klubem, pro které pořádá různé besedy a akce spojené se čtenářstvím. Do Domova daruje vyřazené časopisy.

Domov pro seniory má po své klienty přímo program spojený se čtením, ergoterapeutky klientům předčítají, vypráví, doporučují knihy a na základě jejich přání se snaží doplňovat knihy do knihovny. Knihoven je v Domově 5 a obsahují přes 600 titulů. V Domově se konají různé kulturní akce, klienti se mohou účastnit i akcí ve městě.

Z výzkumu v Domově vyplynulo, že nezáleželo ani tak na tom, jestli byli ke čtení v rodině vedeni či nikoliv, ve škole museli číst všichni a záleželo jen na nich samotných, zda poté své čtenářství rozvíjeli, kupovali knihy a chodili do knihoven. Největším nepřítelem knihy byl čas, přednost měla práce a pomoc rodičům. Po nástupu do Domova totiž čtením tráví alespoň část volného času všichni dotázaní. Volný čas nebyl tolik ovlivněn médii, televizí a rádiem doma neměl v dětství skoro nikdo, internet většina vůbec nepoznala, zdrojem zábavy byla kniha. Knih bylo málo, o hodně víc si jich vážili a příběhy prožívali klidně opakovaně. Oblíbenými žánry jsou romány, detektivky, historické a také časopisy pro ženy, nejoblíbenější knihou byla *Babička*, „*knihou, kterou všichni dobře známe, aniž bychom ji třeba někdy četli.*“⁸⁷ Pro mě a mou generaci je to možná nepochopitelné, je jen položkou na seznamu povinné četby, pro starší generaci je kniha jakýmsi fenoménem. Děj se odehrává na venkově, starší generace na venkově vyrostla či tam pravidelně jezdila, čtenář se v ní setkává se smrtí, *Babička* byla jednou z mála knih, kterou měli doma, četli ji několikrát a dodnes se k ní vrací.⁸⁸ Pro seniory je nepřítelem čtení taky zhoršující se zdravotní stav, hlavně zrak.

Asi největším překvapením pro mě bylo, že donáškovou službu, kdy knihovnice donesou objednané knihy, Domov nevyužívá. Podle knihovnice o ni nikdo z Domova neprojevil zájem, podle pečovatelky z Domova nikdo z klientů neprojevil zájem a z dotazníků vyplynulo, že senioři o této službě vůbec nevědí.

Jako kulturní projekt byla uspořádána beseda s diaprojekcí o Severním Vietnamu přímo v Domově, konala se 16. května 2019 od 14 hodin.

---

⁸⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017, s. 165

⁸⁸ Tamtéž, s. 161 - 163

10. Použité zdroje

10.1. Literární

Kolektiv autorů. *Hořice odedávna dodneška*. Město Hořice, 2008, 321 s.

PRŮCHA, Jan. WALTEROVÁ, Eliška. MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013. 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008. 208 s. ISBN 978-80-7294-270-1.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011. 192 s. ISBN 978-80-7294-515-3.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno: co čteme a kupujeme (2013)*. Brno: Host, 2014. 192 s. ISBN 978-80-7491-256-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017. 447 s. ISBN 978-80-7491-850-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Rodina, škola, knihovna: náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)*. Brno: Host, 2019. 180 s. ISBN 978-80-7577-994-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Kulturní vetřelec: dějiny čtení, kalendárium*. Brno: Host, 2020. 272 s. ISBN 978-80-275-0245-5.

10.2. Elektronické

Akce a slevy | Knihy Dobrovský. *Knihy Dobrovský | Vaše (nejen) online knihkupectví s tradicí* [online]. Copyright © 2001 [cit. 24.11.2021]. Dostupné z: <https://www.knihydobrovsky.cz/akce-a-slevy>

Audioknihy. *VydáníKnihy.cz titulní* [online]. [cit. 14.11.2021] Dostupné z: <https://vydaniknihy.cz/audioknihy/>

Co je eknihy | eKnihy, elektronické knihy, vaše eKNIHOVNA.cz. *eKnihy, elektronické knihy, vaše eKNIHOVNA.cz* [online]. Copyright © 2004 [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://www.eknihovna.cz/jak-cist-eknihy/>

Co je VU3V?: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. [cit. 24.11.2021] Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/co-je-vu3v/d-1122>

Čtenář - ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ: *Probouzení čtenářů - Středočeská vědecká knihovna v Kladně*. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 11.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/249>

Čtenář - DĚTSKÉ ČTENÁŘSTVÍ: *S knížkou do života (Bookstart) - Středočeská vědecká knihovna v Kladně*. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 17.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/en/ctenar/clanek/707>

Čtenář - EU READ. *Budujme Evropu čtenářů - Středočeská vědecká knihovna v Kladně*. [online]. Copyright © 2017 svkkl.cz [cit. 16.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svkkl.cz/ctenar/clanek/566>

Domov důchodců Královéhradecký kraj. *Domov důchodců Královéhradecký kraj* [online]. Copyright ©2014 Sociální služby města Hořice [cit. 15.11.2021]. Dostupné z: <https://www.domov-duchodcu-horice.cz/>

Domov pro seniory - pro zájemce Královéhradecký kraj. *Domov důchodců Královéhradecký kraj* [online]. Copyright ©2014 Sociální služby města Hořice [cit. 15.11.2021]. Dostupné z: <https://www.domov-duchodcu-horice.cz/pro-zajemce>

Domov se zvláštním režimem - pro zájemce. *Domov důchodců Královéhradecký kraj* [online]. Copyright ©2014 Sociální služby města Hořice [cit. 15.11.2021]. Dostupné z: <https://www.domov-duchodcu-horice.cz/domov-se-zvlastnim-rezimem-pro-zajemce>

Historie - Oficiální stránky SUPŠSK Hořice. Střední uměleckoprůmyslová škola sochařská a kamenická Hořice - *Oficiální stránky SUPŠSK Hořice* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://www.spsks.cz/skola/historie/>

<https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

Knihovna Hořice: Titulní stránka. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/>

Marketingový mix - Propagace. *Marketing Mix | Veletrh marketingu a reklamy* [online]. Copyright © 2015 Omnis Olomouc, a.s. Všechna práva vyhrazena. [cit. 17.11.2021].

Dostupné z: <http://www.marketing-mix.cz/marketing-mix/160-marketingovy-mix-propagace-a.html>

Nebojte se Internetu Sociální sítě - Nebojte se Internetu. *Nebojte se Internetu Viděli jste v televizi...* [online]. Copyright © 2021 CZ.NIC, z. s. p. o. [cit. 21.11.2021]. Dostupné z: <https://www.nebojteseinternetu.cz/page/3396/socialni-site/>

O nás a historie: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/o-nas-a-historie/d-1132>

Podmínky studia: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/podminky-studia/d-1123>

Propagace (Promotion) - *ManagementMania.com*. [online]. Copyright © 2011 [cit. 17.11.2021]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/propagace>

Seniorklub: Hořice. *Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://horice.org/seniorklub/ms-2738/p1=2738>

Sociální sítě - INTERNETEM BEZPEČNĚ - *Užívejme internet bezpečnějším způsobem* [online]. Copyright © 2018. Všechna práva vyhrazena. [cit. 21.11.2021]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

Střední uměleckoprůmyslová škola sochařská a kamenická Hořice - Oficiální stránky SUPŠSK Hořice. *Střední uměleckoprůmyslová škola sochařská a kamenická Hořice - Oficiální stránky SUPŠSK Hořice* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.11.2021]. Dostupné z: <https://www.spsks.cz/>

Svaz českých knihkupců a nakladatelů [online]. Copyright © [cit. 24.11.2021]. Dostupné

z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_cekem_kniznim_trhu_2019.pdf

Svět gramotnosti - *Ke čtenářské autonomii patří i volba vhodné techniky čtení* [online]. Copyright © 2019. [cit. 11.11.2021]. Dostupné z: <https://www.svetgramotnosti.cz/Clanek/102/ke-ctenarske-autonomii-patri-i-volba-vhodne-techniky-cteni>

Výroční zpráva 2020: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online].

Dostupné z: <https://knihovna.horice.org/vyrocní-zprava-2020/d-1447>

Výroční zprávy: Knihovna Hořice. *Knihovna Hořice: Titulní stránka* [online]. Dostupné

z: <https://knihovna.horice.org/vyrocní-zpravy/d-1135>

11. Seznam grafů

Graf 1 - vlastní tvorba

Graf 2 - vlastní tvorba

Graf 3 - vlastní tvorba

Graf 4 - vlastní tvorba

Graf 5 - vlastní tvorba

12. Seznam příloh

Příloha A: Rozhovor s knihovnicí Janou Srncovou

Příloha B: Rozhovor s pečovatelkou Petrou Kleinovou

Příloha C: Dotazníky na klienty Domova pro seniory, vlastní tvorba

Příloha D: Plakát projektu - vlastní tvorba

12.1. Příloha A

1. Kolik zaměstnanců má knihovna? *5 zaměstnanců (4 knihovnice + 1 uklízečka)*
2. Kolik let aktivně funguje? *123 let*
3. Byly/jsou v Hořicích ještě nějaká jiná oficiální místa, kde lidé mohou/mohli „přijít“ ke knize? Víme o zrušeném antikvariátu Abnormalizace a mini knihkupectví/antikvariátu naproti ZŠ Komenského. Trafiky a knihy v supermarketech se úplně nedají počítat.
Infocentrum, městské muzeum.
4. Dělá knihovna statistiky o čtenářích, je možné do nich nahlédnout? *Statistiku děláme. Základní statistické údaje jsou součástí výroční zprávy, která je dostupná na webu knihovny. Podrobnější údaje můžeme (po dohodě) případným zájemcům zpřístupnit přímo v knihovně.*
5. Kolik je roční poplatek?
Do oddělení pro dospělé je roční poplatek 100 Kč, do dětského oddělení 50 Kč.
6. Kolik zaregistrovaných čtenářů má dětská knihovna a knihovna pro dospělé? V roce 2019 měla knihovna celkem 1 336 uživatelů z toho do 15 let 469 uživatelů.
7. Jaké je % mužů a žen? *Nezjišťujeme, ve statistikách nevedeme.*
8. Která věková skupina navštěvuje knihovnu pro dospělé nejvíce a která nejméně? *Nejvíce nás navštěvují senioři, nejméně lidé v produktivním věku v rozmezí 26 – 40 let.*
9. Kolik se v obou knihovnách nachází knih?
Celkem máme v knihovně 40 403 svazků, z toho 11 296 v dětském oddělení.
10. Kolik čtenářů navštíví knihovnu pro dospělé a dětskou knihovnu a kolik knih se vypůjčí za den, týden, měsíc, rok? **Oddělení pro dospělé:** počet vypůjček se pohybuje v rozmezí 200 – 450 titulů za den, nejčastěji kolem 250 – 300 vypůjček za den, počet návštěvníků se odvíjí od výpůjční doby daného dne mezi 25 návštěvníky (krátký den) až 75 návštěvníky za den
Oddělení pro děti a mládež: počet uživatelů, kteří si půjčí knihu, je mezi 25 – 50 (návštěvníků oddělení je více), počet vypůjček za den je 80 – 150 knih
Za rok 2019 se v obou oddělení půjčilo celkem 75 228 (naučná literatura pro dospělé 6 929, krásná literatura pro dospělé 48 513, naučná literatura pro děti 2 073, krásná literatura pro děti 12 672, periodika 5 027, zvukové záznamy 14).
11. Převažují ti, co čtou pro radost nad těmi, co čtou, aby se něco dozvěděli? *Ano*
12. Chodí si někteří čtenáři čist přímo do knihovny a tráví tam třeba i několik hodin? Je to tak spíše v dětské nebo „dospělácké“? Jako dítě jsem v dětské knihovně trávila spoustu času, když jsem čekala na autobus, na kroužek atd., je to tak i u dnešní mládeže? *Ano, je. Více času tráví v knihovně děti, které si sem chodí čist knihy i si spolu hrát. Do dospělého oddělení si chodí čist jen denní tisk.*
13. Čte dnes více nebo méně čtenářů než třeba před 5, 10 lety? *Je mírný nárůst registrovaných čtenářů.*
14. Co myslíte, že čtenáře ke čtení motivuje? Závisí to i na typu knih, pro které si chodí? *Čtou rádi, někteří říkají, že nedávají nic v televizi. U knihy odpočívají a některým nahrazuje kniha prášek na spaní. Vyhledávají si potřebné informace. Zajímají se o knižní novinky, aktuální témata.*
15. Motivujete vy nějak čtenáře k tomu, aby více četli? Nabízíte/doporučujete knihy atd.?
Knihy doporučujeme a snažíme se čtenáře motivovat velkým výběrem beletrie a nákupem mnoha nových titulů.

16. Ptají se vás čtenáři na tip, kterou knihu si třeba mají půjčit? *Ano*
17. Jaký je nejoblíbenější žánr? Záleží jeho výběr na věku a pohlaví? (prosím o příklady) *U mládeže je nejoblíbenějším žánrem fantasy. Dospělé čtenářky dávají přednost románům pro ženy, psychologickým a historickým románům, thrillerům a detektivkám. Celkově upřednostňují české autory. Dospělí čtenáři (muži) dávají přednost thrillerům, detektivkám, dobrodružným knihám a historickým románům.*
18. Chodí si lidé půjčovat poezii? Hodně nebo málo, koho a jaká díla nejčastěji a jaká věková skupina nejčastěji? *Poezii si půjčují převážně studenti k doporučené četbě a rodiče pro nejmenší čtenáře. Jinak se poezie téměř nepůjčuje.*
19. Kterou nebo které knihy a autory si nejvíce půjčují a) dětští čtenáři, b) teenageři, c) studenti (nebo i nestudenti, do 26 let), d) dospělí a e) senioři? *a) leporela a obrázkové knihy pro nejmenší děti, Deník malého poseroutky (J. Kinney), Deník malého Minecraftáka (K. Cube), Harry Potter (J. K. Rowlingová), Hranicářův učeň (J. Flanagan), knihy T. Breziny, Čtyřlístek b) doporučená četba, fantasy, dívčí romány c) doporučená četba + e) např. A. Mornštajnová, P. Hartl, R. Třeštíková, P. Dvořáková, T. Keleová-Vasilková, V. Vondruška, J. Nesbo, P. May a mnoho dalších*
20. Kolik knih si čtenář každou návštěvu průměrně odnáší? *Různě (někdo 1, jiný 30).*
21. Jak často se do knihovny pořizují nové knihy a podle čeho se vybírají? *Nejsme úzce specializovaná knihovna, kupujeme převážně populárně-naučnou literaturu a běžně dostupnou beletrii tak, abychom uspokojili široký zájem našich čtenářů. Knihy se nakupují každý měsíc.*
22. Kde se „berou“ prostředky na nákup knih? (město, dotace...)
Knihovna je rozpočtovou organizací města. V rámci schváleného rozpočtu pro městskou knihovnu máme vyčleněnou konkrétní částku na nákup literatury.
23. Ze kterých knihoven lze objednat knihu, která není zde v Hořicích a kolik to stojí? *Meziknihovní výpůjčku lze provést prakticky z každé knihovny. Nejčastěji objednáváme knihy z SVK Hradec Králové a SVK Ústí nad Labem. Výpůjčka stojí 70 Kč + 5 Kč za každou další knihu.*
24. Kolik akcí knihovna ročně pořádá? A jaké? (besedy, autorské čtení, akce pro děti...)
Celkem v roce 2019 proběhlo 160 různých akcí pro veřejnost, z nichž velkou část (kolem 100) jsou besedy pro školy. Proběhlo také 24 přednášek VU3V, programy pro maminky na mateřské dovolené, autorská čtení, cestopisné přednášky a další.
25. Kde se akce konají? (např. přímo v knihovně, přednášková místnost, mimo knihovnu – kde?...)
Akce probíhají většinou přímo v knihovně. V oddělení pro děti a mládež probíhají besedy pro ZŠ a MŠ, programy pro maminky na mateřské dovolené, programy pro nejmenší děti např. Počteníčko a Knižkárna. V přednáškové místnosti probíhá výuka VU3V, cestovatelské přednášky, autorská čtení a besedy pro školy. Některé akce se konají mimo knihovnu např. v Domově pro seniory a Domově bez bariér.
26. Kdo akce financuje? *Akce jsou financovány z rozpočtu městské knihovny, který je součástí rozpočtu Města Hořice.*
27. Účastní se těchto akcí hodně lidí, všímáte si zastoupení věkových skupin - která převažuje? *S návštěvností akcí jsme spokojeni, převažují na nich lidé středního věku a senioři.*
28. Účastní se akcí hodně seniorů? *Ano*

29. Má knihovna nějaké akce/programy/klub vyložené pro seniory? *VU3V (Virtuální univerzita třetího věku)*

Tato část je zaměřená na Domov pro seniory

30. Spolupracuje knihovna s Domovem pro seniory? Pokud ano, jak? *Jednou až dvakrát ročně připravujeme tematické programy spojené s promítáním a čtením. Poskytujeme jim vyřazené časopisy.*
31. Pořádá knihovna pro Domov nějaké akce přímo v Domově? Pokud ano, jaké? Pokud ne, co by mohlo být důvodem? *Ano, zmiňované programy realizujeme přímo v domově.*
32. Je vůbec o akce přímo v domově ze strany Domova zájem? *Ano*
33. Navštěvují senioři z Domova akce pořádané knihovnou (přímo v knihovně)? *Ano, v malém počtu.*
34. Chodí si senioři z Domova půjčovat knihy? *Ne*
35. Slyšela jsem o možnosti donáškové služby do Domova, funguje? Pokud ano, jak a kdo ji zprostředkovává? Jak by si případně mohli klienti knihy objednat? *Donášková služba funguje, pokud je o ni zájem. Z domova seniorů tuto službu zatím nevyužili. Službu zprostředkovávají knihovnice.*
36. Věnovala knihovna nějaké knihy do Domova? *Ne*
37. Byl zájem od pečovatelek z Domova poskytnout prostřednictvím knihovny klientům knihy? *Ne*

12.2. Příloha B

1. Kolik je v Domově klientů, kolik z nich je schopných se účastnit různých „volnočasových“ činností a kulturních akcí a kolik z nich chodí třeba i na procházky, do města? *V domově je 104 klientů, aktivity probíhají i u klientů, kteří jsou imobilní a nemůžou se účastnit společných aktivit, kulturních akcí se účastní cca 50 klientů, pravidelných aktivit, jako je např. kavárna cca 30 klientů, samostatně do města chodí 6 klientů. Jinak je možnost navštívit město s aktivizační pracovníci*
2. Stalo se, že za vámi klient přišel s prosbou o pořízení dalších knih? *Ano, většinou knihu doplníme*
3. Víte, kolik klientů se zajímá o knihy? Je to více nebo méně než třeba před pěti lety?
A celkově, čtenářů spíše přibývá nebo ubývá? Cca 30 klientů (důvodem je zdravotní stav klientů)
4. Jsou v Domově klienti, kteří četbou tráví většinu dne? *Ano, cca 6 klientů*
5. Chtějí si s vámi klienti povídat, vyprávět o tom, co četli? *Ano*
6. Kdo má na starost činnosti spojené s četbou, jaké činnosti to jsou? *Aktivizační pracovníce, vedení DD (shánění nových titulů, údržba knihoven)*
7. Motivujete nějak klienty k četbě, jak? *Ano, doplňování nových knih*
8. Předčítá se klientům (prosím o příklady co (knihy, noviny...)), je o předčítání zájem? *Ano, DD pravidelně navštěvuje dobrovolnice a aktivizační pracovníce - předčítání z novin + čtení knih během aktivizace*
9. Víte, kolik je v Domově knih (cca)? *Okolo 600*
10. Jaké převažují žánry? *Romantika, detektivky, životopisné*
11. Kde se nachází knihovny a kolik jich je? *Na každém oddělení + na hale, celkem 5*
12. Jsou knihy všem klientům volně k dispozici? *Ano*
13. Kdo knihy pořídil? Jsou nakoupené nebo je někdo daroval, kdo (soukromá osoba...)? *Darované od soukromých osob, organizací i Knižního klubu ALBATROS*
14. Kupují se nové knihy? *Ano*
15. Kdo rozhoduje o pořízení knih? *Vedení DD na základě požadavku aktivizačních pracovníků nebo klientů*
16. Má Domov nějaký rozpočet, prostředky (odkud se získávají) na konání kulturních akcí a na nákup knih? Pokud ne, proč myslíte, že to tak je? *Ano, počítáno je v rozpočtu DD*
17. Organizuje město Hořice nějaké kulturní akce pro Domov? *Přímo město ne, ale počítá ses kulturou v rozpočtu*
18. Poskytuje město Hořice nějaké prostředky (na kulturní akce a nákup knih)? Pokud ne, proč myslíte, že to tak je? *Ano, opět v rozpočtu*
19. Nežjišťovala jste, zda by nebylo možné získat nějakou dotaci či grant na kulturní akce, knihy a celkově nějakou „zábavu“ pro klienty? *Ne, ale mám to v plánu*
20. Spolupracuje Domov s Městskou knihovnou? Jak? *Ano – besedy + darování časopisů*
21. Dochází klienti do Městské knihovny nebo mají možnost si knihy odtamtud půjčit a někdo jim je donese - kdo? Pokud ano, jak to funguje? *Zatím nikdo neprojevil zájem*
22. Konají se v Domově nějaké akce spojené s četbou (přednášky, autorské čtení...)? Pokud ne, proč a je hlavním důvodem nezájem klientů či nedostatek

financí? *Ano, ale nejsou zajímavé pro všechny klienty, takže jich není moc. Z dalších akcí například canisterapie, různá taneční vystoupení, koncerty žáků ZUŠ, různé tematické akce například Vánoce, Velikonoce, Masopust, Čarodějnice, které organizuje domov a školy, různá promítání, cestovatelské přednášky, žáci Hořických škol chodí předčítat, malují obrázky a přáníčka a další*

23. Zjistila jsem, že Městská knihovna nabízí donáškovou službu, kterou zajišťují knihovnice, víte o ní? Nebyl by od klientů zájem ji využívat? *Ano, ale klienti zatím neprojevili zájem*

24. Byl by zájem o další knihy? (dar) *Ano 😊*

12.3. Příloha C

1.

- Pohlaví
- Věk
- Odkud pocházíte, kde jste žil/a (město x vesnice)?
- Vzdělání/vyučení
- Zaměstnání (mohlo váš vztah ke knize ovlivnit)
- Oblíbený žánr (poezie (básně), naučné knihy, cestopisy, detektivní, román, humorné, sci-fi, noviny (jaké)...))
- Oblíbený autor/autoři
- Oblíbená kniha/knihy
- Měl/a jste nebo máte nějaké čtenářské zvyky (např. každý den x minut čtete, čtete ráno/večer/o polední pauze...)?
- Četlo se u Vás doma nebo byla kniha brána jako něco zbytečného?
- Dával/a jste přednost před čtením televizi/rozhlasu?
- Četli Vám rodiče pohádky?
- Vedli vás ve škole k četbě?
- Četl/a jste jako dítě sám/a od sebe a jak často?
- Měl/a jste v mládí doma knihy (hodně/málo)
- Byl problém se ke knihám dostat?
- Musel/a jste knihy třeba i schovávat?

2.

- Četl/a jste **stejně - více- méně** než v dětství?
- Kупoval/a jste si často knihy?
- Pokoušel/a jste se napsat knihu?
- Docházel/a jste pravidelně do knihovny, kam?
- Četli Vaši vrstevníci, půjčovali jste si knihy navzájem?
- Smál se Vám někdo, že čtete knihy?
- Pokud jste knihy nečetl/a, co myslíte, že bylo důvodem?
- Myslíte si, že Vám čtení pomohlo se slovní zásobou a neděláním chyb při psaní?
- Viděl/a jste filmové verze knih - jaké, co jste četl/a? Líbily se Vám?

3.

- Čtete v Domově pro seniory?
- Máte zde své vlastní knihy?
- Zdá se Vám knihovna v Domově dost vybavená nebo byste uvítal/a nové tituly?
- Kolik je v Domově - odhadem knih?
- Navštěvujete Městskou knihovnu? Ať už sám/a či vám knihy někdo nosí?
- Víte o možnosti donáškové služby, využíváte ji?
- Předčítají Vám sestřičky v Domově, či Vás nějak vedou ke čtení?
- Navštěvujete besedy s autory či jiné akce, které pořádá Městská knihovna?
- Účastníte se kulturních akcí ve městě?
- Pořádají se besedy, autorské čtení či jiné kulturní akce přímo u vás v Domově?
- Ráda bych pro vás uspořádala besedu, jaké téma by vás zajímalo?

12.4. Příloha D

Dovolujeme si vás pozvat na přednášku a
besedu s diaprojekcí na téma

SEVERNÍ VIETNAM

Ing. Václava a Ing. Lenky Špillarových,
cestovatelů a autorů cestopisných knih.

**Sejdeme se ve čtvrtek 16. května ve 14:00
na velké jídelně, přijďte strávit příjemné
odpoledne, všichni jste srdečně zváni. 😊**

Vstupné dobrovolné, občerstvení zajištěno.

Zuzana Žďárská

Projekt k bakalářské práci

